

ἩΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'

Ἡ Συνδρομὴ ἐτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦνται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. Ἐκτός, ἔτους καὶ εἰς αἰὶν ἐτήσιαι.—Γραφεῖον Διευθ. Ὁδοῦ Σουλίου 35.

25 Δεκεμβρίου 1888.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ὁ ἰατρός κ. Καλοπαίδης διελογίζετο ὡσεὶ ἀναζητῶν τι εἰς τὴν μνήμην του καὶ ἐπανελάμβανε ταπεινῇ τῇ φωνῇ:

— Καμμίαν ἀνάμνησιν Χριστουγεννιατικὴν; καμμίαν ἀνάμνησιν Χριστουγεννιατικὴν;

Αἰφνης ἀνέκραξε:

— Βέβαια!.. ἔχω μίαν, καὶ μάλιστα πολὺ παραδόξον. Μίαν ἱστορίαν φανταστικὴν. Εἶδα ἓνα θαῦμα· μάλιστα, κυρίαί μου, ἓνα θαῦμα, τὴν νύκτα τῶν Χριστουγέννων.

Θὰ ἐκπληττεσθε ἀναμφιβόλως ν' ἀκούετε ἐμεῖς ὅστις δὲν πιστεύω τίποτε, νὰ ὀμιλῶ τοιοῦτοτρόπως! Καὶ ἐν τοσοῦτῳ εἶδα ἓνα θαῦμα! Τὸ εἶδα, σὰς λέγω, τὸ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου, ὀρθοαίμαθως.

Θὰ μ' ἐρωτήσετε ἂν ἐξεπλάγην πολὺ; ὄχι· διότι ἐν δὲν πιστεύω εἰς τὰς δοξασίας σας, πιστεύω εἰς τὴν πίστιν, ἣτις δύναται νὰ μετακινήσῃ ὄρη. Πολλὰ παραδείγματα ἠδυνάμην νὰ σας ἀναφέρω, ἀλλὰ θὰ σας ἐκίνοῦν τὴν ἀγαπάκησιν καὶ θὰ ἐτρέχα τὸν κίνδυνον νὰ ἐλαττώσω τὴν ἐκ τῆς διηγήσεώς μου ἐντύπωσιν.

Ὁμολογῶ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὅτι ἐν δὲν ἐπίσθην πολὺ καὶ δὲν μετενόησα ἐξ ὅσων εἶδα, τοῦλάχιστον συνεκινήθην λίαν, θὰ προσπαθῆσω δὲ νὰ σας ἐκθέσω τὰ γεγονότα μετ' ἀφελείας, ὡς νὰ ἤμην ἄπιστός τις Ὁβερναίος.

Ἦμην τότε ἰατρός, ἰατρός τῆς ἐξοχῆς, καὶ διέμενα εἰς τὴν κομὸπολιν τῆς Ρολλιβελλῆς εἰς τὸ μέσον τῆς Νορμανδίας.

Ὁ χειμὼν κατ' ἐκεῖνο τὸ ἔτος ὑπῆρξε φοβερός. Ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ Νοεμβρίου ἐπῆλθεν ἡ χιών μετὰ μίαν ἐβδομάδα παγωνιάς. Μακρόθεν ἐφαίνοντο ἀπὸ τοῦ βόρρα προερχόμενα τὰ μεγάλα σύννεφα· ἡ λευκὴ βροχὴ τῶν νιφάδων ἤρχισεν.

Εἰς μίαν νύκτα πᾶσα ἡ πεδιάς ἐκαλύφθη. Αἱ ἐπαύλεις ἀπομεμονωμέναι ἐντὸς τῶν τετραγώνων αὐλῶν τῶν, ὅπισθεν τοῦ παραπετάσματος τῶν ὑψηλῶν δένδρων τῶν ἐπιπεπασμένων ἐκ τῆς πάχνης ἐφαίνοντο κοιμώμεναι ὑπὸ

τὴν συσφύρουσιν τοῦ πυκνοῦ ἐκείνου καὶ ἐλάφροῦ ἀφροῦ.

Εἰς τὴν νεκρὰν πεδιάδα οὐδεὶς πλέον ἠκούετο κρότος. Μόνον οἱ κόρακες κατὰ σμήνην ἵπταντο σχηματίζοντες μακρὰν εἰς τὸν οὐρανὸν σειρὰν, ἀναζητοῦντες ἐπὶ ματαίῳ τὴν τροφήν των, ἐπιπίπτοντες ὅλοι ὁμοῦ ἐπὶ τῶν πενθίμων ἀγρῶν καὶ τύπτοντες τὴν χιόνα διὰ τοῦ μεγάλου ράμφους των.

Οὐδὲν ἄλλο ἠκούετο εἰμὴ ὁ θροῦς τῆς διαρκῶς καταπιπτούσης λευκῆς ἐκείνης κόνεως.

Ὁ νιφετὸς διήρκεσεν ἐπὶ ὀκτῶ ἡμέρας· εἶτα κατέπαυσεν. Ἡ γῆ ἔφερεν ἐπὶ τῶν νώτων της μακρὸν χιόνος πυκνὸν πέντε πόδας.

Ἐπὶ τρεῖς δὲ ἐβδομάδας κατόπι οὐρανὸς διαυγῆς ὡς κυανοῦν κρύσταλλον τὴν ἡμέραν, τὴν νύκτα δὲ κατὰστικτος ὑπὸ ἀστέρων, οἵτινες ἐφαίνοντο οἰοῦναι ἐκ πάχνης, τόσον παγερὸν ἦτο τὸ εὐρὺ στερέωμα, ἐπέζετεινετο ἐπὶ τῆς συνεχοῦς, σκληρᾶς καὶ στιλοῦσης ὀθόνης τῆς χιόνος.

Ἡ πεδιάς, αἱ φράκται, αἱ ἐντὸς τῶν περιβολίων πετελαί, τὰ πάντα ἐφαίνοντο νεκρωθέντα ἐκ τοῦ ψύχους· μόνον αἱ λευκαὶ καπνοδόχοι τῶν καλυβῶν ἀπεκαλύπτον τὴν κεκρυμμένην ζωὴν δι' ἰσχυρῶν στηλῶν καπνοῦ ἀνυψομένων εὐθέως εἰς τὸν παγερὸν αἰθέρα.

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἠκούοντο τὰ δένδρα τρίζοντα ὡς νὰ συνετρίβοντο ὑπὸ τὸν φλοιὸν τὰ ζύλινα αὐτῶν μέλη. Ἐνίοτε δὲ ὀγκώδης τις κλάδος αὐτῶν ἀπεσπᾶτο καὶ κατέπιπτε, διότι ὁ ἀκατανίκητος παγετὸς ἐπήγγυε τὸν χυμὸν καὶ συνέτριβε τὰς ἴνας.

Αἱ ἀνά τὴν πεδιάδα τῆδε κακεῖσε διεσπαρμέναι οἰκίαι ἐφαίνοντο ἀπέχουσαι ἑκατοντάδα λευγῶν ἀπ' ἀλλήλων. Ἐξῆ τις ὅπως ἠδύνατο. Μόνος ἐγὼ προσεπάθουν ἐξερχόμενος νὰ ἐπισκέπτωμαι τοὺς πλησιεστέρους τῶν πελατῶν μου, τρέχων τὸν κίνδυνον νὰ βυθισθῶ εἰς κεκρυμμένον τι βάραθρον.

Παρατήρησα μετ' ὀλίγον ὅτι φόβος μυστηριώδους ἐπεκράτει παρὰ τοῖς κατοικοῖς. Ἐσυλλαγίζοντο ὅτι τὸ τοιοῦτον δεινὸν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εἶνε φυσικόν. Ἰσχυρίζοντο τινες ὅτι ἤκουον φωνὰς τὴν νύκτα, ὅζοις συριγμούς, κραυγὰς παρρηχομένας.

Αί κραυγαί αὐταὶ καὶ οἱ συριγμοὶ προήρχοντο ἀναμφιβόλως ἐκ μεταναστευόντων πτηνῶν, ἅτινα ἐταξείδευον περὶ τὸ λυκαυγὲς καὶ ἔφρευγον κατὰ στίφη πρὸς μεσημβρίαν. Ἀλλὰ πῶς νὰ πείσῃ τις ἀνθρώπους κατεπτοημένους! Τρόμος κατέειχε τὰ πνεύματα καὶ ἀνέμενον ὄλοι γεγονός τι ἐκτακτον.

Τὸ σιδηρουργεῖον τοῦ μπάρμπα Βωτινὲλ ἔκειτο εἰς τὴν ἐσχατιᾶν τοῦ μικροῦ χωρίου. Ἐπιβάν παρὰ τὴν ὁδόν, τὴν ἀόρατον ἐκ τῆς χιόνης καὶ ἔρημον· ἐπειδὴ δὲ οἱ ἄνθρωποι ἔστερουντο ἄρτου, ὁ σιδηρουργὸς ἀπεφάσισε νὰ μεταβῆ μέχρι τοῦ χωρίου. Ἐμεινεν ἐπὶ τινὰς ὥρας συνομιλῶν εἰς ἕξ οἰκίας, τὰς ἀποτελούσας τὸ κέντρον τοῦ χωρίου καὶ ἀπῆλθε παραλαβὼν τὸν ἄρτον, μαθὼν τινὰς εἰδήσεις καὶ μετασχῶν τοῦ γενικοῦ διαδιδόμενου φόβου.

Ἐξεκίνησε πρὸ τῆς νυκτός ὅπως ἐπιστρέψῃ.

Αἰφνης ἐνῶ διήρχετο πλησίον φράκτου, ἐνόμισεν ὅτι εἶδεν ἐν αὐγὸν ἐπὶ τῆς χιόνης, καὶ, ἐν αὐγὸν ἀφαιμένον ἐκεῖ ἐπάνω, κάτασπρον. Ἐκείψε καὶ εἶδεν ὅτι ἦτο πραγματικῶς αὐγόν. Πόθεν τάχα νὰ προήρχετο; ποία ὄρνιθα εἶχε φύγει ἀπὸ τὸν ὄρνιθῶνα καὶ ἦλθε νὰ τὸ γεννήσῃ εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος; Ὁ σιδηρουργὸς ἐξεπλάγη, δὲν ἐκατάλαβεν· ἐπῆρεν ὅμως τὸ αὐγὸν καὶ τὸ ἔφεραν εἰς τὴν σύζυγόν του.

— Νά, γυναῖκα, νὰ ἕνα αὐγὸ ποῦ εὔρηκα στὸ δρόμο.

Ἡ σύζυγος ἔσεισε τὴν κεφαλὴν.

— Αὐγὸ εἰς τὸ δρόμο; μὲ αὐτὸν τὸν καιρὸν; μεθυσμένος θὰ ἦσαι βέβαια!

— Ὅχι, γυναῖκα· ἦτο κοντὰ σὲ μίαν φράκτῃ καὶ ζεστὸ μάλιστα· ἀκόμη δὲν εἶχε κρυώσει. Τὸ ἐπῆρα καὶ τὸ ἔβαλα ἀπ' ἐπάνω ἀπὸ τὸ στομάχι μου διὰ νὰ μὴν ζεστῶ. Φάγε το εἰς τὸ γεῦμα.

Τὸ αὐγὸν ἐρρίφθη εἰς τὴν χύτραν ὅπου ἔβραζεν ἡ σούπα, ὁ δὲ σιδηρουργὸς ἤρχισε νὰ διηγῆται τὶ ἔλεγεν εἰς τὸ χωρίον.

Ἡ σύζυγός του ἤκροατο ὠχροτάτη.

— Βέβαια! ἤκουσα κ' ἐγὼ ταῖς συριζαῖς... Μοῦ φαίνονταν σὰν νὰ ἤρχοντο ἀπὸ τὴν καμινάδα!

Ἐκάθησαν νὰ γευματίωσι καὶ ἔφαγον κατ' ἄρχάς τὴν σούπα, εἶπειτα ἐνῶ ὁ ἀνὴρ ἤλειψε μὲ βούτυρον τὸ ψωμί του, ἡ σύζυγός του ἔλαβε τὸ αὐγὸν καὶ τὸ ἐζήτηζε μὲ βλέμμα δύσπιστον.

— Μήπως ἔχει τίποτε μέσα αὐτὸ τὸ αὐγὸ;

— Τὶ θέλεις νὰ ἔχῃ;

— Σεύρω κ' ἐγώ!

— Τότε φάγε το καὶ μὴ κἀνης ἀνοησίαις.

Ἦνοιξεν ἡ γυνὴ τὸ αὐγὸν· ἦτο ὅπως τὰ ἄλλα αὐγὰ καὶ μάλιστα νωπότατον.

Ἦρχισε νὰ τὸ τρώγῃ δυστάζουσα· τὸ ὠρέγετο, τὸ ἄφινε, τὸ ἔπερνε πάλιν. Ὁ δὲ σύζυγος ἔλεγε:

— Λοιπὸν τί γεῦσι ἔχει αὐτὸ τὸ αὐγὸ;

Ἡ γυνὴ δὲν ἀπῆντησε καὶ ἐξηκολούθησε νὰ τὸ κατῆροχθίζῃ· εἶπειτα διὰ μιᾶς προσήλωσεν ἐπὶ τοῦ συζύγου τῆς τὰ ὄμματα τῆς ἀπλαγῆς, βλοσυρά, ἔκφρονα· ἀνέτεινε τοὺς βραχίονας, ἀνέστρεψεν αὐτοὺς καὶ σπασμωδικῶς σειομένη ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ἐκυλίσθη κατὰ γῆς φρικωδῶς κραυγάζουσα.

Ὅλην τὴν νύκτα ἔσπαιρε φοβερά, κατεχομένη ὑπὸ ἰσχυροῦ τρόμου τῶν μελῶν, ἡλλοιωμένη ὑπὸ ἀποτροπαίων σπασμῶν. Ὁ σιδηρουργὸς ἀδυνατῶν νὰ συνεχῆ αὐτὴν, ἠναγκάσθη νὰ τὴν δέσῃ.

Ἐκραύγαζεν ἀκαταπαύστως διὰ φωνῆς ἀκουράστου:

— Ἐμβῆκε μέσα μου! Ἐμβῆκε μέσα μου!

Προσεκλήθη τὴν ἐπομένην· διέταξα πάντα τὰ γνωστὰ πρακτικὰ φάρμακα, ἀλλ' ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου ἀποτελέσματος. Ἦτο παράφρων.

Τότε μετ' ἀπιστεῦτου ταχύτητος, παρὰ τὸ ἐμπόδιον τῶν πυκνῶν χιόνων, ἡ εἶδησις, ἡ ἀλλόκοτος εἰδήσις διέδραμε καὶ μετεδόθη ἀπὸ ἐπαύλεως εἰς ἐπαύλιαν: «Ἡ σύζυγος τοῦ σιδηρουργοῦ ἐδαιμονίσθη!» Προσῆρχοντο πανταχόθεν, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμων νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν οἰκίαν· ἤκουον μακρόθεν τὰς φοβεράς κραυγὰς τῆς ἐκπερομένης διὰ φωνῆς τὸσον ἰσχυρᾶς, ὥστε οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ τὴν ἀποδώσῃ εἰς πλάσμα ἀνθρώπινον.

Εἰδοποίησαν τὸν ἐφημέριον τοῦ χωρίου, γηραιὸν καὶ ἀπλοϊκὸν ἱερέα. Προσέδραμε μὲ τὰ ἀμφιά του, ὡς νὰ ἐπρόκειτο νὰ παραμυθίσῃ ἐτοιμοθάνατον τινα, καὶ ἀπήγγειλεν, ἐκτείνων τὰς χεῖρας, ὅλας τὰς εὐχὰς τῶν ἐξορισμῶν, ἐνῶ τίσσαστες ἄνδρες ἐκράτουν ἐπὶ τῆς κλίνης τὴν πάσχουσαν ἀφρίζουσαν καὶ συστρεφομένην.

Τὸ πονηρὸν πνεῦμα ὅμως δὲν ἐφυγαδεύθη.

Ἐν τσοῦτῳ ἔφθασαν τὰ Χριστοῦ γεννα χωρὶς νὰ μεταβληθῇ ὁ καιρός.

Τὸ πρωὶ τῆς παραμονῆς ἦλθεν ὁ ἱερεὺς νὰ μ' εὔρῃ.

— Ἐπιθυμῶ, εἶπε, νὰ παρευρεθῇ ἡ δυστυχὴς ἐκείνη κατὰ τὴν λειτουργίαν τῆς νυκτός. Ἴσως ὁ Θεὸς θαυματουργήσῃ πρὸς χάριν τῆς, τὴν ὥραν καθ' ἣν καὶ Αὐτὸς ἐγεννήθη ὑπὸ γυναικός.

Ἀπῆντησα εἰς τὸν ἐφημέριον.

— Ἐπιδοκιμάζω πληρέστατα τὴν πρόθεσίν σου, παππά μου. Ἄν ἡ τελετὴ καταπλήξῃ τὸ πνεῦμα τῆς — καὶ δὲν ὑπάρχει μέσον καταληγλοτέρου πρὸς συγκίνησιν — δύναται νὰ σωθῇ, ἄνευ ἄλλου μέσου θεραπείας.

Ὁ γέρον ἱερεὺς ἐψιθύρισε:

— Δὲν εἶσθε ἐκ τῶν πιστῶν, ἱατροί, ἀλλὰ μὲ βοηθήσετε, δὲν εἶνε ἀληθῆς; Ἀναδέχεσθε νὰ τὴν μεταφέρετε;

Ἐπεσχέθη αὐτῷ τὴν συνδρομὴν μου.

Ἐπῆλθεν ἡ ἐσπέρα καὶ κατόπιν ἡ νύξ· ὁ κώδων τοῦ ναοῦ ἤρχισε νὰ σημαίνῃ καὶ οἱ θρηνώδεις ἤχοί του διέτρεχον τὴν πίνθιμον ἔκτασιν τὴν λευκὴν καὶ παγερᾶν ἐπιφάνειαν τῶν χιόνων.

Μέλαιναί σκιαὶ προσῆρχοντο βραδέως καθ' ὁμίλους εὐπειθῶς ὑπέκοντες εἰς τὸν ἦχον τοῦ χαλκοῦ ὄργανου. Ἡ πανσέληνος ἐφώτιζε διὰ ζωηρᾶς θαμβῆς λάμψεως τὸν ὀρίζοντα καὶ καθίστα μᾶλλον ὀρατὴν τὴν ὠχρᾶν τῶν ἀγρῶν ἱρημίαν.

Παρέλαθον μαζί μου τέσσαρας εὐρώστους ἄνδρας καὶ μετέβην εἰς τὸ σιδηρουργεῖον.

Ἡ Δαιμονισμένη ἐξηκολούθει νὰ ὠρύεται προσδεδεμένη εἰς τὴν κοίτην τῆς. Τὴν ἐνίδυσκαν εὐπρεπῶς, μολονὶ κατέβαλεν ἀπελπιστικὴν ἀντίστασιν καὶ τὴν ἀπεκόμισαν.

Ὁ ναὸς ἦτο ἤδη πλήρης κόσμου, κατάφωτος, παγερός. Οἱ ψάλται ἐξέφερον τοὺς μονοτόνους ἦχους τῶν ψαλμῶν των· τὸ ὄργανον ἐθορύβει· ὁ κωδωνίσκος τοῦ διακονοῦντος τὸν ἱερέα παιδίου ἐπροτάλιζε κανονίζων τὰς κινήσεις τῶν ἐκκλησιαζομένων πιστῶν.

Ἐκλείσα τὴν γυναῖκα μετὰ τῶν τεσσάρων φυλάκων τῆς εἰς τὸ μαγειρεῖον τοῦ πρεσβυτερίου καὶ ἀνέμενα τὴν στιγμὴν, ἧτις ἤθελε μοῦ φανῆ εὐνοϊκή.

Ἐξέλεξα τὸ διάστημα τὸ ἐπόμενον τῆς εὐχαριστίας. Πάντες οἱ χωρικοὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἐκοινωνήσαν, ἐκλιπαροῦντες τὸ θεῖον ἔλεος. Ἄκρα σιγῇ ἐπεκράτει ἐνῶ ὁ ἱερεὺς ἀπεπεράτου τὸ μυστήριον.

Κατὰ διαταγὴν μου ἡ θύρα ἠνοιχθη, καὶ οἱ τέσσαρες ἄνδρες ἐκόμισαν τὴν παράφρων.

Μόλις εἶδε τὰ φῶτα, τὸ γονυπετοῦν πλήθος, τὰς λαμπάδας καὶ τὰ χρυσώματα τοῦ θυσιαστηρίου, ἐσφάδασε τὸσον ἰσχυρῶς, ὥστε ὀλίγον ἔλειψε νὰ μᾶς διαφύγῃ, ἐξέφερε δὲ τὸσον ὄξειας κραυγᾶς, ὥστε ρίγος τρόμου διέτρεξε τοὺς ἐν τῷ ναῷ· αἱ κεφαλαὶ πάσαι ἀνηγέρθησαν· μερικοὶ ἔφυγον.

Δὲν εἶχε πλέον ὄψιν καὶ σχῆμα γυναικός, συνεσπασμένη ὅπως ἦτο μέσα εἰς τὰς χεῖρας μας, μὲ τὴν κεφαλὴν διεστραμμένην, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξάλλους.

Τὴν ἔσυραν μέχρι τῶν βαθμίδων τοῦ ἱεροῦ καὶ τὴν ἐκράτησαν δυνατὰ, συνεσπειρωμένην χαμαί.

Ὁ ἱερεὺς, ὅστις ἀνέμενον, ἠγέρθη. Μόλις εἶδεν ὅτι ἐσταμάτησεν, ἔλαβε τὸ δισκάριον, τὸ περιστεφόμενον ὑπὸ ἐπιγρύσων ἀκτίνων, μὲ τὸν λευκὸν ἄζυμον ἄρτον εἰς τὸ μέσον καὶ προχωρήσας βήματά τινα, ἤγειρεν αὐτὸ μὲ ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας ἐκτεταμένας ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του παρουσιάζων αὐτὸ εἰς τὰ ἐκθαμβὰ βλέμματα τῆς Δαιμονισμένης.

Αὐτὴ ἐξηκολούθει νὰ οὐρλιάζῃ, μὲ τὸ βλέμμα ἀτενῶς προσηλωμένον ἐπὶ τοῦ ἀκτινοβολοῦντος ἐκείνου ἀντικειμένου.

Ὁ ἱερεὺς ἔμενον ἀκίνητος, τὸσον ἀκίνητος, ὥστε θὰ τὸν ἐξελάμβανέ τις ὡς ἀγαλμα.

Τὸ τοιοῦτο διήρκεσε πολλὴν ὥραν.

Ἡ γυνὴ ἐφαίνετο καταληφθεῖσα ὑπὸ φόβου, γοητευθεῖσα· παρετήρει ἀτενῶς τὸ δισκάριον ταρασσομένη ἀκόμη ὑπὸ φοβερῶν σπασμῶν, ἀλλὰ μετὰ φωνῆς ἦπτον διαπεραστικῆς.

Καὶ ἡ σκηνὴ διήρκεσεν ἀκόμη.

Ἐνόμιζέ τις ὅτι δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ταπεινώσῃ τὸ βλέμμα τὸ προσηλωμένον ἐπὶ τοῦ ἄζυμου ἄρτου· δὲν ἐκραύγαζε πλέον, ἀλλ' ἔστανε καὶ τὸ ἀκαμπτον σῶμά της συνεστέλλετο, κατέπιπτεν.

Τὸ πλῆθος ὅλον προσέκλινε κύπτον, μὲ τὸ μέτωπον χαμαί.

Ἡ Δαιμονισμένη κατεβίβαζεν ἐν τάχει τὰ βλέφαρα καὶ ἀμέσως πάλιν τὰ ἀνύψωνεν, ὡς νὰ ἠδυνάτει νὰ ὑποφέρῃ τὴν θέαν τοῦ Κυρίου. Ἐσιώπησεν. Αἰφνης εἶδα ὅτι τὰ ὄμματα τῆς ἦσαν κεκλεισμένα. Ἐκοιμάτο ὡς οἱ ὑπνοβάται, ὑπνωτισθεῖσα — μὲ συγχωρεῖτε! — καταβληθεῖσα ἤθελα νὰ εἶπω ἀπὸ τὴν ἐπίμονον ἐκείνην θέαν τοῦ ἀκτινοβόλου δισκαρίου, ἠττηθεῖσα ὑπὸ τοῦ νικηφόρου Χριστοῦ!

Τὴν ἀπεκόμισαν ἀνάισθητον, ἐνῶ ὁ ἱερεὺς ἐπανήρχετο εἰς τὸ θυσιαστήριον.

Ἡ ἐκθαμβὸς ἠμήγυρις ἔψαλε τότε ὕμνον δοξολογίας πρὸς εὐχαριστίαν.

Ἡ σύζυγος τοῦ σιδηρουργοῦ ἐκοιμήθη ἐπὶ τεσσαράκοντα ὥρας κατὰ συνέθειαν, εἶπειτα ἀφυνίσθη, χωρὶς οὐδαμῶς νὰ ἐνθυμηθῇ τὸ πάθος τῆς καὶ τὴν ἱσίν τῆς.

Αὐτὸ εἶνε, κύριοι, τὸ θαῦμα τὸ ὅποιον εἶδα.

Ὁ ἱατρός ἐσιώπησε· κατόπιν προσέθηκε μετὰ τινος δυσαρρεσκείας:

— Δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποπονηθῶ ὅπως καὶ ἐγγράφως μαρτυρήσω τὸ γεγονός.

(Guy de Maupassant)

X.

Οἱ προθυμότεμοι νὰ πωληθῶσιν εἶνε ἀνάξιτοι ν' ἀγορασθῶσι.

Νέοι κλαίόμενοι χωρὶς νὰ θλιβόμεθα, γέροντες θλιβόμεθα χωρὶς νὰ κλαίωμεν.

Ἄς ἤμεθα αὐστηροὶ εἰς τὴν θεωρίαν, ἀλλ' ἐπεικεῖς εἰς τὴν πραγματικότητα.

Εἶνε προτιμότερον ν' ἀρνῆται τις μειδιῶν ἢ νὰ κατανεύῃ δυσθύμως.

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΛΙΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Εί και πολλά μέχρι τούδε εγγράφησαν και πολλά εικάσται υπό σοφῶν ἀνδρῶν περὶ τὴν ἀρχαίαν τοπογραφίαν ἀσχοληθέντων ἐξηγήθησαν περὶ τῆς τοπογραφίας τῶν λιμένων τοῦ Πειραιῶς, ἐν τούτοις πολλά μέρη τοῦ ζητήματος τούτου μένουσιν ἐτι ἀσφαῖ καὶ σκοτεινά, οὐδὲ ἐξηκριβώθησαν ἐν τοῖς καθέκαστα, δι' ὅπερ οὐ παύονται ἐπισπόμενα τὴν προσοχὴν καὶ μελέτην πολλῶν φιλαρχαίων καὶ τούτου θέλει ἐξακολουθήσει γινόμενον μέχρι τῆς ὀριστικῆς αὐτῶν λύσεως καὶ ἀκριβοῦς διαλευκάνσεως. Ἐκ τοῦ λόγου τούτου καὶ ἐγὼ προαχθεὶς τολμῶ ἐνταῦθα τὸ μέν, ἵνα ποιήσω ἀνακεφαλαιώσιν τινὰ τῶν σαφῶς ἤδη ὑπ' ἄλλων εἰρημένων καὶ ἀναντιρρήτως ἀποδεδειγμένων περὶ τῶν λιμένων τοῦ Πειραιῶς, τὸ δὲ, ἵνα ἐπιχειρήσω ἐπίλυσιν ἀμφισβητούμενων τινῶν σημείων τοῦ πολυμεροῦς τούτου ζητήματος μήπω ἐπαρκῶς διασαφηνισθέντων.

Ἡ πειραϊκὴ χερσόνησος εἰσχωροῦσα εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον σχηματίζει καθ' ἃ ἰστορεῖ καὶ αὐτὸς ὁ Θεουκιδίδης καὶ ὁ Παυσανίας τρεῖς λιμένας φυσικούς ἢ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν γραμματικῶν κλειστοὺς ¹⁾. Τούτων ὁ μέγιστος εἶνε ὁ κατ' ἐξοχὴν λεγόμενος Πειραιεύς ὁ κατὰ τὸν μεσαίωνα ὑπὸ τῶν Φράγκων Porto-Leone, ὑπὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς Ἑθνικῆς ἡμῶν Παλιγγενεσίας Δράκος καλούμενος· μετὰ τοῦτον ἀνατολικῶς κεῖνται δύο μικρότεροι λιμένες, τὸ σημερινὸν Πασα-Λιμάνι, ὁ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων λεγόμενος Ζεῆς, καὶ τὸ Φανάρι ὁ λιμὴν Μουνηχία ὀπισθεν τοῦ λόφου τῆς Μουνηχίας (Καστέλλα) ὅστις πρῶτος κατὰ τὴν ἀρχαιότητα συνωκίσθη πρὸ τοῦ οἰκισμοῦ τοῦ Πειραιῶς, μεθ' οὗ κατόπιν ἀπετέλεσεν ἓνα δῆμον. Ἡ Ζεῆς καὶ ἡ Μουνηχία ἦσαν καθὰ καὶ ἐκ τῶν μέχρι τούδε σωζομένων ἐρειπίων γινώσκονται οἱ κατ' ἐξοχὴν πολεμικοὶ λιμένες. Ἡ μὲν Ζεῆς ὡς λιμὴν μεγαλειότερος περιελάμβανε 196 νεωσοίκους, ἤτοι διπλάσιον ἀριθμὸν ἢ ἡ Μουνηχία, ἣτις περιελάμβανε μόνον 82 νεωσοίκους ὡς γινώσκουμεν τούτο ἐξ ἐπιγραφῶν. Πρὸς δυσμᾶς τοῦ στομίου τῆς Ζεῆς ἐν τῇ Χερσονήσῳ τῆς Ἀκτῆς ὑπάρχει μικρὸς κολπίσκος εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ὁποίου βέει πηγὴ τις Τζερλονέρι τὴν σημερινὴν καλουμένην ἐνταῦθα ἐκεῖτο ἡ ἀρχαία Φρακτῆς καὶ τὸ ἐν αὐτῷ φονικὸν δικαστήριον, παρ' ᾧ οἱ μὲν δικάζοντες ἐκάθηντο παρὰ τὴν παραλίαν, ὁ δὲ κατηγορούμενος προσήρχετο ἐπὶ

¹⁾ Ἡσυχ. ἐν λέξει Ζεῆς *Ἐχει δὲ ὁ Πειραιεύς λιμένας τοεὶς κλειστοὺς—Σχολ. Ἀριστοφ. Εἰρήν. V. 145. ὁ Πειραιεύς λιμένας ἔχει τρεῖς πάντας κλειστοὺς.—

πλοικρίου ὀπόθεν καὶ ἀπελογεῖτο (Παυσ. 1, 28, 11.) Ἐντὸς τοῦ μεγάλου λιμένος τοῦ Πειραιῶς διαγράφονται ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως δύο ἕτεροι μικροὶ κολπίσκοι, ὧν ὁ εἰς νοτιανατολικῶς καὶ ὁ ἕτερος βόρειος. Περὶ τῆς ὀνομασίας τῶν κολπίσκων τούτων πολλὰ γινώμαι ὑπὸ τῶν ἀρχαιολογούντων ἐξηγήθησαν, ἄλλ' οὐδὲμία ὀριστικῶς μέχρι τοῦ νῦν ἐπεκράτησεν. Πρῶτος ὁ Ulrich ἐν τῇ πραγματεῖᾳ αὐτοῦ «Οἱ λιμένες καὶ τὰ μακρὰ τεῖχη τῶν Ἀθηναίων» (Ἐρακλιστῆς Φυλλάδ. Ζ'. Τομ. Α' Φεβρουαρίου. 1843.) καὶ τὴν γνώμην ταύτην ἠκολούθησεν ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ Wachsmuth (die Stadt Athen in Alterthum σελ. 306) καὶ λοιποὶ ἐξέλαβον τὸν νοτιανατολικὸν κολπίσκον τὸν πρὸ τοῦ τελωνείου Πειραιῶς, τὸν σήμερον λεγόμενον «Σκάλα τοῦ Μανίνα» ὡς τὸν λιμένα τοῦ Κανθάρου προαγόμενοι εἰς τὴν εἰκασίαν ταύτην ἐκ τῶν σωζομένων ἐρειπίων νεωσοίκων, διότι ὁ Κανθάρος ἦτο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐξίσου πολεμικὸς λιμὴν ὡς ἡ Ζεῆς καὶ ἡ Μουνηχία. Τὸν δὲ βόρειον κολπίσκον ὅστις ὡς ἐκ τῆς ἰλῦος ἦν φέρουσι εἰς αὐτὸν τὰ εἰσρέοντα ἐκ τῆς πεδιάδος ὕδατα κατέστη ἀβαθής, εἴκασεν ὁ Curtius ὡς τὸν κωφὸν λιμένα, πρὸς δὲ τὴν γνώμην ταύτην φαίνεται ῥέπων καὶ ὁ Wachsmuth. Ὁ Ξενοφῶν διηγῆται ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς (§ 31) ὅτι ὁ Παισαυκὸς ἐστρατοπέδευσε ἐν τῷ Ἀλιπέδῳ πρὸς τῷ Πειραιεῖ ἢ τῷ ἐν τῇ μεταξύ τοῦ Πειραιῶς καὶ Φαλήρου ἐκτεινομένη ἐλώδει πεδιάδι πρὸς τὸ μέρος τὸ ἐγγύτερον τοῦ Πειραιῶς, κατόπιν δὲ ἐξακολουθεῖ ὅτι παρῆλθεν (ὁ Παισαυκὸς) ἐπὶ τὸν Κωφὸν λιμένα σκοπῶν πῆ εὐαποτειχειτότατος εἴη ὁ Πειραιεύς. Ἐκ τῶν λόγων δὲ τούτων τοῦ Ξενοφῶντος ἀγόμενος ὁ Wachsmuth εἰκάζει ὅτι εἶνε δυνατόν ὁ βόρειος οὗτος μυχὸς τοῦ μεγάλου λιμένος νὰ εἶνε ὁ Κωφὸς λιμὴν, ἀλλ' ἐτέρωθεν ἐξ ἴσου ὡς πιθανὴν ἐπάγεται τὴν εἰκασίαν, ὅτι ὡς Κωφὸς λιμὴν δύναται νὰ ἐκληθῆ καὶ ὁ πρὸς δυσμᾶς τοῦ μεγάλου λιμένος πρὸς τὰ ἐξω κείμενος κολπίσκος ὁ σήμερον καλούμενος Κρεμμυδαροῦ (Wachsmuth αὐτοθ. σελ. 309—310) ἄλλ' ἡμεῖς προνοῦμεν ὅτι ὑπὸ τὸ ὄνομα Κωφὸς λιμὴν δὲν εἶνε καταλληλότερον νὰ ἐκληθῆ ἄλλος, ἢ ὁ νοτιανατολικῶς κείμενος ἐσώτερος μυχὸς τοῦ μεγάλου λιμένος τοῦ Πειραιῶς ὁ νῦν Σκάλα τοῦ Μανίνα καλούμενος, ἐνθα σήμερον τὸ Τελωνεῖον, πρὸς ὃν φαίνεται πιθανώτερον νὰ νοήσωμεν πορευόμενον τὸν βασιλέα τῆς Σπάρτης Παισαυκὸν, ὡς διηγῆται ὁ Ξενοφῶν, ἵνα ἀποκλείσῃ τοὺς Ἀθηναίους. Ὁ Leake ἐκλῶν ὡσαύτως τὴν Κρεμμυδαροῦ ὡς κωφὸν λιμένα ἀπεμάκρυνε τὸν βασιλέα τῶν Σπαρτιατῶν, πολὺ πέραν τοῦ δέοντος τοῦ σημείου τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ. Τῷ ὄντι ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι ὁ Θερασύβουλος κατεῖχε τὴν μετὰ τῶν ὀπκῶν αὐτοῦ Μουνηχίαν καὶ οὐχὶ

τὸν Πειραιᾶ κυρίως λεγόμενον, οὐτινος τὰ τεῖχη πρὸ ὀλίγων μηνῶν ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου κατηράσθησαν, δὲν δυνάμεθα νὰ νοήσωμεν πῶς οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπεμακρύνθησαν μέχρι Κρεμμυδαροῦ ὡπως περιζώσωσι κάλλιον τὴν Μουνηχίαν. Ἡ παρακολούθησάς δὲ πρώτη ἀψιμαχία καθ' ἣν οἱ ὀπκαδοὶ τοῦ Θερασύβουλου κατεδιώχθησαν μέχρι τοῦ Πειραϊκοῦ Θεάτρου ἐγένετο σχεδὸν ἐντὸς τῶν ὁδῶν τοῦ Κυρίου Πειραιῶς, διότι ἀκριβῶς τοῦτο ἦτο τὸ σχέδιον τοῦ Θερασύβουλου νὰ προσελκύσῃ τοὺς Λακεδαιμόνιους ἐντὸς τοῦ Πειραιῶς ἵνα καταπονθήσονται διὰ τῶν ψιλῶν, ὅπερ καὶ ἐπέτυχε κατ' ἀρχάς καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἠναγκάσθησαν νὰ φύγωσιν ἐνώπιον τῶν τοξοτῶν καὶ σφενδανητῶν, ὅταν ὅμως ἐν τῷ ἀναπεπταμένῳ πεδίῳ ἐπανελήθη πάλιν ἡ μάχη ὀπλιτῶν πρὸς ὀπλίτας τότε ἠττήθησαν ὡς εἶκος οἱ περὶ τὸν Θερασύβουλον. Κωφὸς ἄρα λιμὴν δὲν δύναται νὰ ἐκληθῆ ἄλλος, ἢ ὁ ἄνωτέρω ὑπεδείξαμεν, ἄλλως τοῦτο σημαίνει ἐν παθητικῇ σημασίᾳ καὶ ἡ λέξις κωφὸς μὴ ἀκουσμενος ἦτοι ἤρεμος, ἡσυχος, δηλῶν ἀπόλυτον γαλήνην τῆς θαλάσσης, ἣτις ἐνταῦθα πράγματι ἐπικρατεῖ, εἰς τὴν τοποθεσίαν λοιπὸν τοῦ λιμένος τούτου συμφωνοῦμεν μετὰ τοῦ καθηγητοῦ κ. Δραγάτη ὅστις ἐν τῇ δημοσιευθείσῃ διατριβῇ «Τὰ θεάτρα τοῦ Πειραιῶς καὶ ὁ Κωφὸς λιμὴν» μετὰ πολλῶν πειστικῶν ἐπιχειρημάτων ὀρίζει ὡσαύτως ὡς Κωφὸν λιμένα τὸν ἄνω διαγραφέντα μυχὸν τοῦ Πειραιῶς. Ἀφοῦ τὸν Κωφὸν λιμένα ἐτοποθετήσαμεν εἰς τὴν ἄνωτέρω εἰρηται θέσιν, γεννᾶται ἐντεῦθεν τὸ ζήτημα ποῖος εἶνε ὁ βόρειος ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι κολπίσκος. Τοῦτον θεωροῦμεν ἀποδεχόμενοι καθ' ὅλα τὴν εἰκασίαν τοῦ Ulrich ὡς τὸν λιμένα τῶν Ἀλῶν ὡς ἐγγύτατα τῷ Ἀλιπέδῳ κείμενον. Περὶ αὐτοῦ φέρεται ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς τοῦ Ξενοφῶντος μετὰ τὴν πρὸς τοὺς Λακεδαιμόνιους μάχην τῶν Ἀθηναίων ὅτι *ἔπειτα δὲ οἱ μὲν ἐξεώθησαν εἰς τὸν ἐν ταῖς Ἀλαῖς πηλόν, οἱ δὲ ἐπέκλιον* (§ 34). Μετὰ τὴν τοποθέτησιν τῶν δύο τούτων λιμένων ἔρχεται τὸ ζήτημα τοῦ λιμένος Κανθάρου. Ὡς φαίνεται ἐν τῷ Γερμανικῷ χάρτη τῆς Ἀττικῆς τῷ ἐκδοθέντι ὑπὸ Curtius καὶ Kaupert ὡς λιμὴν τοῦ Κανθάρου τίθεται ἐν αὐτῷ ὁ δεξιὰ τῷ εἰσπλέοντι μυχὸς τοῦ μεγάλου λιμένος Πειραιῶς, ὃν ἄνωτέρω ὀρίσαμεν ὡς τὸν Κωφὸν λιμένα. Τὴν ὑπαρξίν τοῦ λιμένος Κανθάρου γνωρίζομεν ἐκ τοῦ Σχολ. τοῦ Ἀριστοφάνους, ὅστις ἀναφέρει τὰ ἑξῆς:

*Ἐχει δὲ ὁ Πειραιεύς λιμένας τρεῖς πάντας κλειστοὺς, ὧν ὁ μὲν ἐστὶν ὁ Κανθάρου λιμὴν καλούμενος, ἐν ᾧ τὰ νεώρια ἐξήκοντα· εἶτα τὸ Ἀρροδίσιον, εἶτα κύκλω τοῦ λιμένος στοαὶ πέντε.

Τὸ χωρίον ὡς φέρεται ἐν τοῖς χειρογρά-

φοις εἶνε προφανῶς παρεφθαρμένον, ἀναντιρρήτως δ' ἐντεῦθεν εἰκάζεται ὅτι ἐξέπεσαν ἐκ τοῦ κειμένου λέξεις τινές· τούτο παρετήρησαν λίαν ὀρθῶς ὁ Ulrich καὶ ὁ Müller, τῇ γνώμῃ δὲ τούτων συντάσσεται καὶ ὁ Wachsmuth, διότι ὡς φέρεται ἐν τῷ κειμένῳ ἂν μὴ ἄλλο εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐκλάβωμεν ὡς τρίτον λιμένα τὸ τρίτον μέρος τοῦ ἀπωτέρω χωρίου, εἶτα κύκλω τοῦ λιμένος στοαὶ πέντε· ὡπως δὲ τὸν Κανθάρου λιμένα, δι' οὗ ἀρχεται τῆς περιγραφῆς τὸ ἄνω μνημονευθέν σχῶλιον, εἶνε ἀνάγκη νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἀναφερόμενον εἰς τὸν κύριον λιμένα τοῦ Πειραιῶς, οὕτω τοὺς λοιποὺς δύο κλειστοὺς λιμένας εἶνε ἀναπόφευκτον νὰ ἐκλάβωμεν ὡς ἀναφερομένους ὡς τὸν λιμένα τῆς Ζεῆς καὶ Μουνηχίας. Κατὰ τὴν εἰκασίαν λοιπὸν ταύτην τὸ χωρίον τούτο συμπληροῦται ὑπὸ τοῦ Ulrich ὡς ἐξῆς· εἰς μὲν [ὁ μέγιστος λιμὴν ἐνθα ἐν δεξιᾷ πρῶτος] ὁ Κανθάρου λιμὴν, ἀλλ' ὀρθότεραν ταύτης συμπλήρωσιν ποιεῖται ὁ Wachsmuth ὡς ἐξῆς, [εἰς μὲν ἐστὶν ὁ μέγας λιμὴν (ἢ ὁ μέγιστος λιμὴν) ἐνθα ἐν δεξιᾷ πρῶτος ἐστὶν] ὁ Κανθάρου λιμὴν. Εἰ καὶ ἡ διόρθωσις αὕτη ἦν ποιεῖται ὁ Wachsmuth δὲν ἀντίκειται τῇ εἰκασίᾳ ἡν ἡμεῖς ποιοῦμεθα περὶ τοῦ λιμένος τοῦ Κανθάρου θεωροῦντες ὡς τοιοῦτον τὸν πρὸς δυσμᾶς καὶ πρὸ τοῦ στομίου τοῦ μεγάλου λιμένος ἐξώτερον λιμενίσκον τὸν νῦν Κρεμμυδαροῦ καλούμενον, τί κωλύει ἐν τούτοις ἂν τὸ ἄνω μνημονευθέν χωρίον τοῦ Σχολιαστοῦ τὸ ἱκανὰ πράγματα τοῖς ἀρχαιολογοῦσι παρασχόν συμπληρώσωμεν ὡς ἐξῆς· εἰς μὲν ἐστὶν [ὁ μέγας λιμὴν, ἐνθα ἐν ἀριστερᾷ πρῶτος ἐστὶ] ὁ Κανθάρου λιμὴν. Κατὰ τὴν συμπλήρωσιν ταύτην τοποθετεῖται φυσικώτατα καὶ ὁ λιμὴν τοῦ Κανθάρου καὶ λέγεται πιθανῶς καὶ τὸ δυσχερὲς τούτο ζήτημα· ἀναφέρεται γεωγραφικῶς πρῶτος ὁ λιμὴν τοῦ Κανθάρου ὑπὸ τοῦ Σχολιαστοῦ ὡς κείμενος ἀριστερόθεν τῆς εἰσόδου τοῦ μεγάλου λιμένος καὶ ἀποτελῶν ἐξωτέρω ἰδιαιτέρον τρόπον τινὰ λιμενίσκον. Ἐκ δὲ τῶν σωζομένων μέχρι τοῦ νῦν ἐρειπίων ἐξάγεται προφανῶς ὅτι οὗτος ἦν ἐκ τῶν πολεμικῶν λιμένων τοῦ Πειραιῶς ὡς ἀναφέρει καὶ ὁ Σχολιαστὴς Κανθάρου λιμὴν ἐν τῷ τὰ νεώρια ἐξήκοντα· περιλαμβανόμενος εἰς τὸ σύστημα τῶν θαλασσίων καὶ χερσαίων ὀχυρώσεων.

Οὕτω κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην ὀρίζεται πιθανώτατα ἡ τοποθεσία τῶν λιμένων τοῦ Πειραιῶς καὶ ἐπιλύεται μετὰ τῆς δυνατῆς ἀκριβείας καὶ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα τὸ δυσχερὲς τούτο ζήτημα, οὐ κατὰ τὸ μέτρον τῶν ἐμῶν δυνάμεων ἐπεχείρησα τὴν λύσιν.

Ἀθηναῖοι.

Π. ΚΑΣΤΡΩΜΕΝΟΣ.

*Ἐφορος τῶν ἀρχαιότητων.

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΟΥ ΤΙΤΙΑΝΟΥ

(Διήγημα ἐκ τοῦ δανικοῦ).

(Συνέχεια καὶ τέλος. Ἴδε προηγούμενον φύλλον 677).

«Ὁ μυλόρδος ἤκουε μὲ πολλήν προσοχήν, διὰ τὴν μὴ χάσῃ καμμίαν λέξιν ἀπὸ τῆν διήγησιν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ὁμιλητικοῦ ἱερέως, ἐτρόμαξε. ὅμως ὅταν ἤκουσε τὸν Κον Στέφενς λέγοντα :

— Ξεῦρετε, μυλόρδε; Μίαν φορὰν ἔμπορεῖτε καὶ σεῖς νὰ ἐλθῆτε μαζῆ μου εἰς τὴν ἐπαυλιν! Δὲν ξεῦρω μὲν τὸν σκοπὸν τῆς ἐδῶ ἀφίξεώς σας ὁπωσδήποτε ὅμως δὲν πρέπει ν' ἀφήσητε τὸν τόπον μας χωρὶς νὰ ἐπισκεφθῆτε τὸ Γιουτκάσελ, καὶ σὰς ὑπόσχομαι, ὅτι αἱ κυρίαί θὰ σὰς ὑποδεχθῶν πολὺ καλὰ.

«Ἐπὶ στιγμὴν δὲν ἤξευρεν ὁ μυλόρδος τί ν' ἀπαντήσῃ, ὑπερίσχυεν ὅμως ἡ δειλία του καὶ εἶπε!

— Σὰς εὐχαριστῶ πολὺ, Κύρια Στέφενς, δὲν ἔχω ὅμως πολλήν διάθεσιν νὰ κάμω νέας γνωριμίας καὶ πρὸς τούτους σκοπεύω ν' ἀναχωρήσω μετὰ τινὰς ἡμέρας.

— Ὅπως ἀγαπάτε, σὰς διαβεβαιῶ ὅμως, ὅτι ἀξίζει τὸν κόπον νὰ ἰδῆτε τὴν ἐπαυλιν. Ἄλλως τε αὐριον θὰ ἐπισκεφθῶ τὴν μυλαίδην διὰ τὴν εἰπῶ περὶ τινος βιβλίου, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ τῆ προμηθεύσω καὶ τὸ ὁποῖον δὲν κατώρθωσα νὰ τὸ εὔρω.

— Καὶ τί βιβλίον εἶνε αὐτό;

— Εἶνε μία μικρὰ ἐκδοσις τῶν ποιημάτων τοῦ λόρδου Σούρρεϋ ἡ ὁποία περιέχει μικρὰ τινὰ ποιήματα μὴ ὑπάρχοντα εἰς τὴν συνήθη ἐκδοσιν.

«Ὁ λόρδος ἐζήτησε τὴν ἀδειαν νὰ φροντίσῃ αὐτὸς περὶ τοῦ βιβλίου καὶ τὴν ἰδίαν ἐσπέραν ἐγράψεν εἰς Λονδίνον πρὸς τὸν βιβλιοπώλην του, ὅπως ἀντὶ πάσης θυσίας εὔρω καὶ τῷ ἀποστείλῃ ἀμέσως τὸ ἐν λόγῳ βιβλίον.

«Τὰς ἐπομένους ἡμέρας διήλθεν ὁ μυλόρδος οἰκουρῶν ἀδιακόπως ἔβρεχε καὶ ὠρκίσθη νὰ μὴ ἐπισκεφθῆ τὸν νέον φίλον του ἕως οὗ φθάσῃ ἐκ Λονδίνου τὸ βιβλίον.

«Τὸ ἀπόγευμα τέλος μιᾶς ἡμέρας διεσκεδάσθησαν τὰ νέφη, ἐπεφάνη ἐν τμήμα κυανοῦ οὐρανοῦ καὶ ὄλα τὰ φυτὰ καὶ τὰ δένδρα ἐπερίμενον τώρα μετὰ πόθου τὸν ἀγαπητὸν ἥλιον, ὁ ὁποῖος ἔθεάθη τέλος πάντων περὶ τὴν πέμπτην ὥραν καὶ ἔρριψε μίαν δράκκα χρυσῶν ἀκτίων ἐπὶ τοῦ δάσους καὶ τῶν καθυγρῶν λειμῶνων, ἀπαστραπτόντων τώρα ἀπὸ τὴν πολλὴν λάμψιν.

«Ὁ μυλόρδος ἐξεληθὼν εἰς περίπατον ἔφθασεν εἰς ὕψωμά τι, ὅποθεν ἔβλεπε τὴν μεγαλοπρεπεῖαν τῆς πέριξ φύσεως· αἴφνης παρετήρησε μακρόθεν προσεγγίζον κυνηγετικὸν ὄχημα. Ἐσῦρετο ὑφ' ἑνὸς μόνον ἵππου, τοῦ ὁποίου τὰς ἡ-

νίας ἐκράτει μία κυρία. Ὁ μυλόρδος ἐκρύβθη ὀπισθεν τῆς λόχμης καὶ παρετήρηε μετὰ προσοχῆς τὸ ὄλον ἐν πλησιάζον ὄχημα. Ἐν αὐτῷ ἐκάθητο μία πρεσβυτις, ἠνίοχος δὲ ἦτο αὐτῆ ἡ μυλαίδη. Μόλις ἔφθασαν κάτωθεν τῶν δένδρων καὶ ἰδοὺ πάλιν ἤρχισεν νὰ βρέξῃ. Μέγα καὶ ζοφερὸν νέφος, ἐπὶ πολὺ ἰστάμενον ἀπειλητικῶς ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος, ἐπεσκότησε τὸν καυμένον ἥλιον καὶ κατέβρεξε τὸ ὕψωμα διὰ μεγάλων ψεκᾶδων. Ἡ λαίδη ἐσταμάτισε τὸν ἵππον καὶ ἀνεφώνησε: — Ἀχ, θεία, νὰ πάλιν ἄρχιζεῖ, ὄχημα τὴν ἔχουμε! Καὶ ἐγὼ σὲ ὑπεσχέθη, ὅτι μίαν ὥραν τοῦλάχιστον δὲν θὰ βρέξῃ! Περίμενε ὀλίγον! Νὰ πάρε τὸ σάλι μου καὶ τυλίξου καλὰ. Τὸ ξερεῖς δὲ καὶ σὺ πῶς ἄμα βραχῆς θ' ἀρρωστήσης, καὶ ὕστερα τί θὰ κάμω;

«Ἡ θεία ἔκαμεν ὀλίγας ἀντιρρήσεις, ἀλλ' ἡ μυλαίδη προσέθηκεν: — Αὐτὰ τώρα δὲν ὠφελοῦν, νὰ τὸ κάθισμα μ' ἐμποδίζει ἐδῶ πού κάθημαι! Ἐλαβε διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὰς ἡνίας ἐστράφη εἰς τὸ κάθισμά της καὶ διὰ τῆς ἄλλης περιτύλιξε μὲ τὸ σκέπασμα τὴν θεϊαν. Ἐπειτα ἔκυψε κ' ἐπέθηκε φίλημα ἐπ' αὐτῆς: — Ἐσὺ εἶσαι ἡ καλλίτερη θεία τοῦ κόσμου, κάθησε τώρα ἡσυχῇ καὶ τυλίξε καλὰ τὸ πρόσωπόν σου! Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἔμειδιασε, ἐπληξεν τὸν ἵππον διὰ τῷ μαστιγίου της καὶ ἀπεμακρύνθη ταχέως.

Ὁ μυλόρδος ἠκτινοβόλει ἐκ τῆς ἡσυχίας. Μειδιῶν ἠτένισε τὸν οὐρανόν, ὡσάν νὰ ἐπεριμένεν ἐξ ὕψους μέγα τι καλόν. Ἐπειτα ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὸν ἴδιον δρόμον, τὸν ὁποῖον ἔχεν ἔλθει καὶ ἐπεριπάτει ἀκριβῶς ὅπου εὐρίσκοντο καὶ τὰ μεγαλείτερα τέλματα. Δύο μικροὶ παῖδες, συνκνητήσαντες αὐτόν, ἠπόρουν τί ἐζήτηε ὁ ξένος οὗτος κύριος ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ διὰ τί ἐξέλεγεν ἀκριβῶς τὰ βαθύτερα μέρη τοῦ δρόμου!

«Τὴν ἰδίαν ἐσπέραν ἔφθασεν ἐκ Λονδίνου καὶ τὸ βιβλίον. Τὸ ἔφερε τῆ ἐπαύριον πρῶτ' εἰς τὸν Κον Στέφενς καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ μὴ ἀναφέρει, ὅτι αὐτὸς τὸ ἐπρομήθευσεν, ἐν γένει δὲ ν' ἀποφύγῃ νὰ εἰπῆ τὸ ὄνομά του.

— Ξεῦρετε; ἔμποροῦν ὕστερα νὰ μὲ προσκαλέσουν εἰς ἐπίσκεψιν καὶ ἐγὼ δὲν ἀγαπῶ πολὺ τὰς γνωριμίας τῶν κυριῶν καὶ ἐκτὸς τούτου σκοπεύω νὰ φύγω μετ' ὀλίγας ἡμέρας.

«Τὸ βιβλίον ἦτο καθαρὰ τυλιγμένον εἰς χαρτὶ καὶ μετὰ τῶν φύλλων του εἶχε θέσει ὁ μυλόρδος μίαν σημείωσιν, δηλαδὴ ἐν μικρῷ ποιηματάκι. Ποῖον ἦτο τὸ περιεχόμενον του δὲν γνωρίζω, λέγει ὅμως ἡ μυλαίδη ὅτι ἦτο λαμπρόν.

«Χωρὶς ἀφιέρωσιν καὶ ὑπογραφὴν ἔφθασεν εἰς τὰς χεῖρας τῆς μυλαίδης, ὅτε τὸ ἐσπέρας ἐφυλλομέτρα τὸ βιβλίον.

«Τὸ γράψιμον δὲν τῆ ἦτο ἄγνωστον ἐν Παρισίοις εἶχε λάβῃ μικρὸν γραμματίον παρὰ τοῦ μυλόρδου, ὅτε εἶχε στείλῃ τὸν ὑπηρέτην του νὰ παραλάβῃ τὴν εἰκόνα, καὶ ἡ ὁμοίότης ἦτο καταφανής. Εἶχε μάθῃ προσέτι καὶ παρὰ τῶν ὑπαρετῶν, ὅτι ἀπὸ τινος πλούσιος τις ξένος κατοικεῖ εἰς τὸ ἐγγύς ξενοδοχεῖον καὶ μὲ ὄλην τὴν βροχὴν περιφέρεται εἰς τὰ περίχωρα ἐπὶ ὀλοκλήρους ἡμέρας.

«Ἡ λαίδη Μαρία ἀνέγνωσεν ἅπαξ ἐτι τὸ ποίημα, πρὶν σβύσῃ τὴν λυχνίαν της, καὶ ὅτε τῆ ἐπαύριον εἶδε τὸν Στέφενς, τὸν ἠρώτησεν ἐκ τύχης πῶς κατώρθωσε νὰ εὔρω τὸ σπάνιον βιβλίον. Ἡ ἀπάντησις τοῦ κ. Στέφενς ἦτο ὀλίγον δειλὴ καὶ ἡ λαίδη τὸν διέκοψεν εἰποῦσα: — Ἄς ἦνε ἐπὶ τέλους, δὲν θέλω νὰ φανῶ ἀδιάκριτος. Σὰς εὐχαριστῶ πολὺ διὰ τὴν χαρὰν, τὴν ὁποίαν μοὶ ἐπροξενήσατε διὰ τοῦ βιβλίου.

«Τὴν ἰδίαν ἡμέραν παρουσιάσθη εὐκαιρία εἰς τὸν μυλόρδον νὰ στείλῃ καὶ ἄλλο βιβλίον εἰς τὴν μυλαίδη. Ἦτο ἰταλικὸν τι μυθιστόρημα, τὸ ὁποῖον εἶχε πάρῃ μαζῆ του εἰς τὸ ταξείδι, καὶ ἡ μυλαίδη εἶχεν ἐκφράσῃ πρὸς τὸν κ. Στέφενς τὴν ἐπιθυμίαν νὰ διαβάσῃ κἀνὲν ἰταλικὸν βιβλίον. Εἰς τοῦτο ἔθεσε πάλιν ὁ μυλόρδος ἐν συνέντον καὶ τὴν φορὰν ταύτην ἡ μυλαίδη δὲν εἶχε πλέον καμμίαν ἀμφιβολίαν. Εἰς τὸ ποίημα τοῦτο παρεπονέιτο πρὸς τὴν Παναγίαν, ὅτι αὐτῆ, ἡ ὁποία εἶνε τόσο καλὴ καὶ ἀγαθὴ πρὸς ὅλους, εἰς αὐτὸν ἐπροξένησε τόσο ἰσχυρὴν καὶ τόσο βάσανα. Ἐκ ζηλοτυπίας τὸν ἐχώρησεν ἀπὸ τὴν ἐρωμένην του, διότι τὴν ἐθαύμασε περισσότερον ἐκείνης, τῆς βασιλεύσης τοῦ οὐρανοῦ. Τὴν ἐνοχοποιεῖ ὅτι ἔφερε διχόνοιαν μετὰ αὐτοῦ καὶ τῆς ἐρωμένης του, τῆ ὑπέσχετο ὅμως αἰώνιαν εὐγνωμοσύνην καὶ ἀνέγευσεν πολυτελοῦς βωμοῦ, ἐὰν τὸν εὐσπλαγχνισθῇ καὶ τὸν συμφιλιώσῃ πάλιν μετ' ἐρωμένην του.

«Ἡ μυλαίδη δὲν ἤξευρε πλέον τί νὰ εἰπῆ καὶ τί νὰ κάμῃ, εὖρον ὅμως τὸ ποίημα τέλειον. Πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἡμερῶν, ὅτε ἦμεν ἐκεῖ, περιεπτύχθη τὸν σύζυγόν της καὶ εἶπε μὲ γλυκεῖαν φωνήν: — Ναι Οὐίλλιαμ, ἐὰν καμμίαν φορὰν ἀποφασίσῃς νὰ ἐκδώσῃς τὰ ποιήματά σου, κἀνεὶς πλέον δὲν θὰ διαβάξῃ τὰ ἔργα τοῦ λόρδου Βύρωνος! Καὶ εἰς τοῦτο ἔμειδιασεν ὁ λόρδος ὡς μακάριος.

«Ἄλλ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐγένεν ἡ ὑπόθεσις ὑποπτος εἰς τὸν Κον Στέφενς, ἐν ᾧ ὁ μυλόρδος κατ' ἡμέραν ἐπὶ μάλλον καὶ μάλλον ἀνησύχει.

«Τὰς τελευταίας ἡμέρας δὲν ἔβρεχε πλέον, τὰ νέφη εἶχον διασκορπισθῆ καὶ ὁ οὐρανὸς ἐγένετο διαυγῆς καὶ καθαρὸς καὶ δὲν ὑπῆρχε πλέον φόβος νὰ τὰ χαλάσῃ. Ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ὁ ἥλιος ἔκαμε θαύματα ἡ γῆ ἐξηράνηθη, τὰ κευκότα φυτὰ καὶ βότανα ἠνωρθώθησαν πάλιν

καὶ τὴν πρώτην Σεπτεμβρίου ἡ ἡμέρα ἦτο ὅσον οὐδέποτε ὠραία.

«Ἀπὸ πρωῒας ἐξῆλθεν ὁ μυλόρδος εἰς περίπατον καὶ ἔφθασεν ὡς ἐκ τύχης εἰς τὴν κιγκλιδωτὴν θύραν τοῦ κήπου τῆς ἐπαύλευς. Μετὰ παλμῶν καρδίας παρῆλθε καὶ προχωρήσας ἔφθασεν εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ κήπου, ὅπου ἀνεκάλυψε μικρὰν πρασίνην θυρίδα. Δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ κρατηθῇ συνέλαβε μίαν τολμηρὰν ἀπόφασιν, ἠνοιξε τὴν θυρίδα εἰσῆλθε.

«Καὶ ὁ ἴδιος δὲν ἐγνώριζε ποῖον εἶχε σκοπὸν, ἤθελε μόνον νὰ περιπατήσῃ εἰς τὸ ἱερόν ἐκεῖνο μέρος. Εἰς τὸν κήπον ἐπεκράτει ἀπόλυτος ἡσυχία, διακοπτομένη μόνον ὡσαύτως ὠριμὸν τι μῆλον ἐπιπτεν ἐκ τοῦ κλάδου ἐπὶ τῆς χλόης.

«Ὁ μυλόρδος ὅμως ἐπροχώρει ὄλον ἐν καὶ ἔφθασεν εἰς θερμοκήπιον, ἐφ' οὗ περιελλίσσοντο οἱ βραδινοὶ καὶ λεπτοὶ τοῦ κισσοῦ κλάδοι, μετὰξὺ δὲ τῶν ποικιλοχρῶμων πρασιῶν ἐθορύθει τὸ ὕδωρ μικροῦ τινος ἀναθρυτηρίου.

«Ὅτε ἐπλησίασεν εἰς τὸ μέρος τοῦτο, παρετήρησε μίαν κυρίαν κύπτουσαν ἐπὶ τῆς πρασίας καὶ δρέπουσαν ἄνθη — καὶ ἡ κυρία αὐτῆ ἦτο ἡ λαίδη Μαρία. Ἐτερέτιζεν κατ' ἰδίαν μίαν μελωδίαν καὶ εἰς πᾶσάν της κίνησιν ἠκούετο ὁ θροῦς τῶν μαρκαμένων φύλλων ὑπὸ τὴν μεταξίνην της ἐσθῆτα. Ἐστάθη τώρα μίαν στιγμὴν, ἔκλινε τὴν κεφαλὴν ὀλίγον πλαγίως καὶ παρετήρησεν ἐταστικῶς τὴν ἀνθοδέσμην της. Ἡ οἰκάνθη ἐμοσχοβόλει καὶ τὰ ἄλλα φθινοπωρινὰ ἄνθη εἶχον φορέσῃ τὴν μεγαλοπρεπῆ καὶ πολὺχρωμον στολήν των τὴν ὁποίαν τοῖς ἐπεδάψιλευσε διὰ τελευταίαν φορὰν τὸ φθινόθιρος. Ἡ μυλαίδη ἔκυψεν ἅπαξ ἐτι καὶ ἔκοψεν ἐν ἄνθος ἀκόμη, ὅτε δὲ ὕψωσε τὰ βλέμματα παρετήρησε τὸν μυλόρδον. Ἐταράχθη ὀλίγον, ἐκοκκίνησεν, ἐσήκωσε τὰς ὀφρῦς της, ἀλλὰ συνῆλθε ἀμέσως, ἐπροχώρησε πρὸς αὐτόν καὶ τῷ ἔτεινε τὴν χεῖρα: — Σεῖς ἐδῶ, μυλόρδε; — Ναι, καὶ θ' ἀπορήτε βέβαια, εἶπεν ὁ μυλόρδος — ἀλλ' ἔχω νὰ ἡμεληθῶ μετ' ἐν τῇ μυλαίδην περὶ μιᾶς σοβαρᾶς ὑποθέσεως.

— Ἀλήθεια; εἶπεν ἀτενίζουσα τὰ ἐπὶ τῶν χειρῶν της ἄνθη. Θὰ ἔχετε βέβαια σκοπὸν νὰ μοὶ πωλήσῃτε πάλιν τὴν εἰκόνα.

— Ὅχι, μυλαίδη, αὐτὸ κυρίως ὄχι, ἐπειδὴ ὅμως γνωρίζω πόσον τὴν ἀγαπάτε, διὰ τοῦτο — ναι, μυλαίδη, — δὲν τὴν ἐκύτταξα ἀφ' ὅτου τὴν ἔξαναπῆρα ἀπὸ σας.

— Καὶ ὅμως δὲν θέλετε νὰ τὴν πωλήσῃτε;

— Ὅχι, δὲν ἔμπορῶ νὰ τὴν χωρισθῶ, ἀλλ' ἤθελα νὰ σας προτείνω — ἤθελα νὰ σας ἐρωτήσω, μυλαίδη, δὲν ἔμποροῦμεν τάχα νὰ τὴν μοιρασθῶμεν;

— Νὰ τὴν μοιρασθῶμεν, μυλόρδε; Ὅποῖος βαρναλισμός!

— «Ω όχι! δὲν ἔννοῶ ταῦτα μυλαίδη, ἀλλ' ἔάν σεῖς, — ἔάν ἐγώ — ἔάν καὶ οἱ δύο μας εἴχομεν ἕνα σπῆτι θὰ ἤμποροῦμεν καὶ οἱ δύο νὰ τὴν χαϊρώμεθα! — ὁ μυλόρδος εἶχεν ἀποκαλυφθῆ καὶ λάβῃ τὴν χεῖρα τῆς μυλαίδης. Καὶ πῶς ἐγίναν τὰ λοιπὰ ἐγὼ πλέον δὲν γνωρίζω, τοῦτο μόνον ἔμαθον, ὅτι ὁ ἐλθὼν νὰ ποτίσῃ τὰ ἄνθη κηπουρὸς ἐμεινεν ἐμβρόντητος, ἅμα εἶδε τὴν μυλαίδη εἰς τοὺς βραχίονας ἐνὸς ξένου κυρίου.

«Ἡ μυλαίδη τὸ εἶχε λάβῃ πλέον ἀπόφασιν καὶ ἡ ἰδίᾳ λέγει, ὅτι τὸ πρῶτ' ἐκεῖνο ἐν Παρισίῳ, ὅτε ἐζήτησε συγγνώμην παρὰ τοῦ μυλόρδου, εἶχε χάσῃ τὴν καρδίαν τῆς.

«Ἡ ἀπορία τῆς θείας, ἡ ἐκπληξίς τοῦ Στέφενος καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων δὲν μᾶς ἐνδιαφέρουν. Οἱ γάμοι τῶν ἐτελέσθησαν πρὸ τῶν Χριστουγέννων καὶ ἔκτοτε ζῶσιν εὐτυχεῖς.

«Τοὺς βλέπετε; Ἐκεῖ τρέχουν εὐτυχεῖς εἰς τὸ φῶς τῶν χρυσῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου!»

ΤΕΛΟΣ

ΠΩΣ ΕΟΡΤΑΖΟΥΣΙ ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Α'.

Ἐν Ἀγγλίᾳ

Ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων ὀνομάζεται ἐν Ἀγγλίᾳ Christmas day. Κατὰ τὴν νύκτα τῆς 24 Δεκεμβρίου θεωρεῖται κυρίως ὅτι τελευτᾷ τὸ παλαιὸν ἔτος, παρὰ τὴν θέλησιν τῶν Καζαμιῶν, οἵτινες τὴν ἐναρξίν τοῦ ἔτους ὀρίζουσιν εἰς τὴν 1 Ἰανουαρίου. Διὰ τοῦτο καὶ αἱ εὐχαί, τὰς ὁποίας διαψιλεύουσιν ἀλλοχού ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει, ἀπονέμονται κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων.

Ἐκ πασῶν τῶν ἐκ παλαιᾶς παραδόσεως συνηθειῶν ἡ μόνη διατελοῦσα ἐτι ἐν ἀκμῇ εἰς τὰς μεγαλοπόλεις συνίσταται εἰς τὴν διὰ πρασίνων κλάδων διακόσμησιν τῶν οἰκιῶν. Τὸ μαγευτικὸν καὶ τὸ ἐστιοτάριον εἶνε τὰ κατὰ προτίμησιν δικαιοσύμεια ἐκ τῶν λοιπῶν τμημάτων τῆς οἰκίας διὰ τῆς ὕψους καὶ τοῦ ἴσου, οἱ κλώνες τῶν ὁποίων χρησιμοποιοῦνται πρὸ πάντων πρὸς τὴν ἐν λόγῳ συνήθειαν. Ἡ συνήθεια τῆς ἀνκρήσεως τοῦ ἴσου ἐκκληροδοτήθη πιθανῶτα εἰς τοὺς νεωτέρους Ἀγγλους ὑπὸ τῶν προγόνων ἐκ τῶν Σαξόνων, οἵτινες πάλιν τὴν παρέλαβον ἀπὸ τῶν ἀρχαίων Βρεταννῶν· εἶνε γνωστὴ ἡ πρὸς τὸ παρασίτον φυτὸν εὐλάθεια τῶν κελτικῶν φυλῶν.

Ὁ ἴξος ἀνκρῶμενος συνήθως ἀπὸ τῆς ὀροφῆς παρέχει εἰς τοὺς ἄλλους τὸ εὐάρεστον δικαίωμα νὰ περιπτυχθῶσιν ὁποιοῦνδήποτε ἡ τύχη ἤθελεν ὀδηγήσει ὑποκάτω τῶν ἱερῶν κλάδων του. Λέγεται ὅτι τὸ ἀρχαῖον τοῦτο ἔθιμον ἀπο-

λαύει πολλῆς εὐνοίας παρὰ τῷ ὠραίῳ φύλῳ. Εἰς πόσων τὰ τρυφερὰ αἰσθήματα παρέχει ἀφορμὴν ἐκρήξεως, καὶ πόσαι κόραι καταδεδικασμέναι εἰς τὴν διὰ βίου παρθενίαν εὐρίσκουσι τρόπον δι' ἄκρων κ' ἐν τῶν χειλέων νὰ γευθῶσι τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ!

Ἡ παρσκευὴ τῆς πλουμπουτίγκας τελεῖται κατὰ τὴν νύκτα τῶν Χριστουγέννων τῆ συναγωγῆ διαφόρων ἀρτυμάτων, οἷον βοείου πάχους, τριμμάτων ἄρτου, κανέλας, ἀλεύρου, γαρυφάλων, φλοιῶν πορτοκαλλίου, κορινθιακῆς σταφίδος. Ἐν τῷ ἐστιοταρίῳ πρὸ τῆς συνθηροισμένης οικογενείας ἡ οἰκοδέσποινα ἀναδέχεται τὴν λεπτὴν φροντίδα νὰ χύσῃ ἐπὶ τοῦ ἔθνικοῦ γλυκίσματος τὴν ἀναγκαιούσαν δόσιν κοργιάκ, ἢ, κατὰ τοὺς Ἀγγλους, νὰ μεθύσῃ τὴν πλουμπουτίγκαν. Μεθ' ὃ ἕκαστος, προφέρων τὴν ἀρμόζουσαν εὐχὴν, λαμβάνει, μετὰ τὴν σειράν του, τὴν ἀνήκουσαν μερίδα.

Ἀπὸ τῶν γάμων τῆς βασιλείσης Βικτωρίας μετὰ τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου εἰσήχθη εἰς τὰ ἀγγλικὰ ἤθη ἡ γερμανικὴ συνήθεια τοῦ δένδρου τῶν Χριστουγέννων. Ἐντὸς τῶν ἀχανῶν αἰθουσῶν τοῦ ἀνακτόρου Οὐίνδσωρ οἱ πολυάριθμοι ἔγγονοι τῆς Βρεταννικῆς Μεγαλειότητος ἐξακολουθοῦσι κατ' ἔτος συνωθούμενοι περὶ τὸ δένδρον, οὕτως τὰ ἀνεξάντλητα πλούτη ἀποσπῶσι χαρμοσύνης κραυγὰς ἐκ τοῦ μικροῦ ἐκείνου κόσμου, καθ' ὃς στιγμὰς πρὸ τῆς θύρας τοῦ ἀνακτόρου οἱ πτωχοὶ καταβροχιζοῦσι τὸ ἀνῆκον μέρος ἐκ ψητοῦ βοός, ὅστις προσφέρεται εἰς αὐτοὺς, βασιλικῆς διαταγῆς.

Ἡ παννυχὶς τῶν Χριστουγέννων λαμβάνει τέλος μετὰ διάφορα παιγνίδια, τῶν ὁποίων ὁ ἀρχικός χαρακτήρ τηρεῖται ἀναλλοίωτος ἀπὸ μακρῶν ἐτῶν. Τὰ μᾶλλον ἐν χρῆσει εἶνε τὰ παιγνίδια τὰ καλούμενα τοῦ Snapdragon καὶ τοῦ Flapdragon. Τὸ πρῶτον σύνθησις παρὰ τῆς ἀνωτέρας κοινωνίας συνίσταται εἰς τὴν διὰ τῆς χειρὸς ἐξαγωγὴν ἀπὸ τοῦ βάθους κυπέλλου, πλήρους ἀναμμένου οἴνουπνεύματος, σταφίδων ἑρριμμένων ἐν αὐτῷ. Τὸ δεύτερον, τέρπον συνήθως τὰς τάξεις τοῦ λαοῦ, εἶνε πολὺ δυσκολώτερον· οἱ ὑποβαλλόμενοι εἰς αὐτὸ ὑποχρεοῦνται νὰ πῶσι ζῦθον ἀπὸ κρουοῦ, ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου ἐτέθη ἀναμμένη λαμπάς.

Β'.

Ἐν Σουηδίᾳ.

Αἱ ἀρχαῖαι συνήθειαι ἐξαλείφονται αὐτόθι ὁσημέραι. Διὰ νὰ μάθῃ τις πῶς εορτάζοντο ἄλλοτε τὰ Χριστούγεννα, ἀνάγκη νὰ ἀποταθῆ εἰς τοὺς γεροντοτέρους. Καὶ ἰδοὺ τί μανθάνει:

Τὴν παρκομὴν τῶν Χριστουγέννων, πρὸς τὴν δευτέραν μετὰ μεσημβρινὴν ὥραν, ἐθερμαίνεται ὁ λουτρῶν. Πάντες οἱ ἀπαρτιζόντες τὴν οικογένει-

αν, κύριοι καὶ ὑπηρεταί, ἐλούοντο ὅπως παρσκευασθῶσι διὰ τὴν μεγάλην ἑορτήν. Οἱ ἄνδρες εἰσέρχοντο πρῶτοι εἰς τὸ λουτρῶν, εἶδος τουρκικοῦ χαμάμ. Γυμνούμενοι ἐντελῶς ἐξέθετον τὰ ἐνδύματά των εἰς τὸν ψυχρὸν αἶρα, εἶτα δὲ εἰσερχόμενοι ἐν τῷ λουτρῶν, ἐκάθηντο ἐπὶ ἑδρας κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἤττον θερμῆς, ἐνῶ οἱ ὑπηρεταί ἐξεκένουν ἐπὶ τῆς πεπυρακτωμένης ἐκείνης καμίνου ὑδρίας πλήρεις παγεροῦ ὕδατος.

Ἐν μιᾷ στιγμῇ ἡ αἶθουσα τοῦ λουτροῦ ἐπληροῦτο πυκνῶν, καυστικῶν, καὶ πνιγηρῶν ἀτμῶν, ὥστε καὶ λιθὸς πνοῆς ἂν ἠδύνατο τότε νὰ εἰσχωρήσῃ ἕως ἐκεῖ θὰ ἐφαίνετο ὡς δροσοβόλος αὐρα μετὰ καυστικὴν ἡμέραν Ἰουλίου. Ἐν τούτῳ οἱ λουόμενοι ἐξηπλωμένοι ἐπὶ τῶν ἑδρῶν των ἀνέμενον ἡρέμα τὴν ἐπίδρωσιν. Καὶ μόλις ἠσθάνοντο αὐτὴν, ἐλάμβανον ἀπὸ χειρὸς κλάδους ψημύδας τηροῦντας τὰ φύλλα των καὶ βεβρεγμένους ἐντὸς θερμοῦ ὕδατος. Καὶ ἐπὶ ὥραν ἐνησχολοῦντο εἰς τὸ νὰ μαστίζωσιν ἐαυτοὺς ἀδικῶς, μέχρις οὗ τὸ δέρμα των ἐλάμβανε τὸ χρῶμα τοῦ ψημμένου ἀστακοῦ.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀσκήσεως ταύτης, ἐκάθηντο πάλιν ὑπομονητικώτατα. Τότε προσερχόμενοι οἱ θεράποντες τοὺς ἐπλυναν, τοὺς ἐτριβαν μετὰ τὰς τραχιὰς χεῖρας των καὶ εἰς ἐπίμετρον ἔχονον κατὰ τῶν κεφαλῶν των ἀξιοβλογοῦν ποσότητα θερμοῦ ὕδατος. Οἱ λουόμενοι μετὰ ταῦτα περιεβάλλοντο τὰ εἰς τὴν ψυχρὰν ἀτμοσφαῖραν ἐκτεθειμένα ἐνδύματά των καὶ συνσπειροῦντο ὑπὸ τὰ ἐφαπλώματα τῆς κλίνης των, ἢ, διὰ νὰ προλάβωσι δευτέραν ἐπίδρωσιν, ἐκένουν πλεῖστα ποτήρια ζύθου μετὰ μέλιτος καὶ γλυκανίσσου τρίβοντες ἐν αὐτῷ καὶ τεμάχια τοῦ ἄρτου τῶν Χριστουγέννων.

Μετὰ τοὺς ἄνδρας ἠκολούθουν αἱ γυναῖκες, λουόμεναι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.

Πολλοὶ ὥρῃ διέρρουσαν φυσικῶς τῷ λόγῳ, μέχρι τοῦ τέρατος τῶν προπαρασκευῶν τούτων. Ἡ νύξ ἦτο βαθεῖα, ὅτε οἱ λουθέντες καὶ αἱ λουθεῖσαι συνηντῶντο ἐν τῇ κοινῇ αἰθούσῃ, ὅπου μέγα καὶ λαμπρὸν πῦρ ἀνέμενεν αὐτοὺς. Προσηύχοντο, μεθ' ὃ παρεκάθηντο εἰς τὴν τράπεζαν, εορτασίμως καὶ ἀφθόνως παρεσκευασμένην, τῆς ὁποίας τὰ ἐπισημότερα ἐδέσματα, μεταξύ ἄλλων, ἀπετέλουν ἡ χριστουγεννιάτικη σοῦπα, θεοπτικὴ, ἀλλὰ δύσπεπτος, ὁ κεκανονισμένος πολτός, ὁ ἐπιπεπασμένος διὰ ζαχαρέως καὶ γλυκανίσσου, τὸ ἀπαραίτητον ψητόν, καὶ αἱ χοιρινὰ κοτολέται. Μετὰ τῶν αὐτῶν φροντίδων παρεσκευάζετο καὶ ἡ τράπεζα τῶν ὑπηρετῶν. Ἐγειρόμενοι τῆς τραπέζης ἐψάλλον μικρὸν τινα ὕμνον «Δόξα σοι, Ἰησοῦ Χριστέ» καὶ ἀπήγγελλον τὴν ἐσπερινὴν προσευχὴν. Πάρκατα τὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ φῶτα ἐσβύνοντο ἐκτὸς τοῦ λάμποντος ἐν τῷ κοίτῳ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς· ἀλλὰ διὰ τὸ φόβον τῆς

πυρκαϊᾶς ἀπέθετον τὴν προνομιούχον λυχνίαν ἐπὶ τοῦ διαπέδου ἐντὸς μεγάλης χαλκίνης χύτρας. Καὶ μέχρι τοῦ μεσονυκτίου ἀπηγορεύετο τὸ ξεφύλισμα τοῦ λύχνου, διότι, κατὰ παλαιὰν παράδοσιν, ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν καθ' ἣν εἶχε γεννηθῆ ὁ Χριστός, ἡ φλόξ διχρεῖτο εἰς δύο, ἠρκει νὰ τὴν ἀφῆσαν καίουσαν χωρὶς νὰ τὴν ἐγείρῃσι. Καὶ πλεῖστοι περιέργοι ἠγρύπνουν διὰ νὰ ἴδωσι τὸ θαῦμα.

Γ'.

Ἐν Ἰσπανίᾳ.

Ἐν Ἰσπανίᾳ ἡ πανηγυρὶς τῶν Χριστουγέννων διατηρεῖ ὅλως ἀρχαῖκὴν φυσιογνωμίαν.

Εἰς πάντα οἶκον, ἀπὸ τοῦ εὐγενεστέρου μέχρι τοῦ ταπεινοτέρου δίδουσιν ὡς δῶρον το Aginaldo — ἡ λέξις εἶνε κελτικὴ — ἧτοι κάνιστρον περιέχον ἀναμικτὸν καρπούς, γλυκίσματα, σοκολάταν, λουκάνικα, καὶ ἄλλα ἐδωδία ἀντικείμενα.

Ὅμοίως εἰς πάντα οἶκον ἐξάγουσι τοὺς Estrechos, ὡς ἂν ἐλέγομεν τοὺς κλήρους. Θέτουσιν ἐντὸς σκεύους τὰ ὀνόματα τῶν παράντων νέων κυρίων, καὶ ἐν ἐτέρω τὰ ὀνόματα τῶν δεσποινίδων. Ἐν τρίτῳ ἀγγεῖῳ θέτουσι δελτίον ἀναγράφοντα τὰ διάφορα δῶρα, καὶ ἐν ἄλλῳ ἀγγεῖῳ θέτουσι τετραστικὰ δηλοῦντα τὴν μοῖραν ἐκείνων τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα θὰ συνδεθῶσι δι' ἐφημέρου δεσμοῦ. Ἐκαστος κύριος ἐξάγει ἐκ τῆς κληρωτίδος τὰ ὀνόματα τῶν νέων καὶ τῆς νέας, καὶ καθεξῆς τὸ δῶρον, ὅπερ ὀφείλει νὰ προσφέρῃ ἐντὸς ὀκταημέρου εἰς τὸ παροδικὸν ζεύγος.

Δ'.

Ἐν Ρώμῃ.

— Καλὴ γιορτὴ! — Εὐχριστῶ!

Τοιαῦτα εὐχὰ ἀνταλλάσσονται ἐν Ρώμῃ κατὰ τὴν 24 Δεκεμβρίου.

Ἀπὸ τῆς Μεσημβρίας παύει πᾶσα ἐργασία. Ἐν ταῖς νυκτὶς προπαρασκευάζονται διὰ τὴν νυκτερινὴν ἀκολουθίαν, καὶ ἐν ταῖς οἰκίαις ἐτοιμάζεται τὸ εορτάσιμον γεῦμα τῶν Χριστουγέννων, ἐν ᾧ ἀφθονοῦσιν οἱ ἰχθῦς. Τὰ πλακουντοποιεῖα καὶ τὰ ζαχαροπλαστικὰ στίλβουσιν ἐκ τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς ἀφθονίας τῶν προϊόντων αὐτῶν. Καὶ ὁ πτωχότερος ἐργάτης θὰ προμηθευθῆ ἐξ αὐτῶν κατι τι. Οἱ ὀψοπώλαι καὶ οἱ ζαχαροπλάσται συγκομιζοῦσιν ἄφθονα κέρδη.

Ἀπὸ τῆς ὀγδόης ἐσπερινῆς ὥρας ἐκτίθεται ἐν τῷ νυκτὶ τῆς Πανηγύρις ἡ ἱερὰ κοιτίς τοῦ Σωτῆρος la Santissima culla, ἐν ἑκ τῶν πολυτιμῶτων λευφάνων τῆς Ρώμης, καὶ περὶ ἐνάτην ὁ κόσμος συρρεῖ ἀθρόος εἰς τὰς περιφώτους ἐκκλησίας, ἐν αἷς αἱ ἀκολουθίαι παρατείνονται μέχρι τοῦ μεσονυκτίου.

Ἡ ἀνατολὴ τῆς μεγάλης ἡμέρας τῶν Χρι-

σπουγέντων χαιρετίζεται διὰ κανονιοβολισμῶν. Τὰ λάβρα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Πάπα κυματίζουσιν ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων τοῦ Ἁγίου Ἀγγέλου. Καρδινάλιοι, ἐπίσκοποι, καὶ πάντες οἱ ἐν τέλει, οἱ πρὸς τὴν Ἁγίαν Ἐδραν συνδεδόμενοι καὶ οἱ τοῦ διπλωματικοῦ σώματος διευθύνονται ἐντὸς ὀχρημάτων τελετῆς εἰς τὸν Ἅγιον Πέτρον, ἀκολουθούμενοι ὑπὸ πλήθους λαοῦ, μεθ' οὗ ἀναμιγνύονται χιλιάδες ξένων.

Περὶ ὦραν ἐνάτην οἱ κώδωνες ἀναγγέλλουσι τὴν ἀφίξιν τοῦ Πάπα, ὅστις ἀπέρχεται εἰς τὸν ναὸν συνοδουόμενος ὑπὸ τῆς ἀκολουθίας του, ἀπαστραπτούσης ἐκ τῆς μετάξης, τοῦ βελούδου, τοῦ χρυσοῦ καὶ τῶν πολυτίμων λίθων. Ἡ ποντιφικὴ ἀκολουθία σταματᾷ πρὸς στιγμήν πρὸ τοῦ παρεκκλησίου τῆς Ἁγίας θυσίας, μεθ' ἧς ἐπαναλαμβάνει τὴν πορείαν τῆς πρὸς τὸν κύριον βωμόν, καὶ ἀρχεται ἡ ἱερουργία.

Τὴν μεσημβρίαν ὁ Πάπας ἐπανακάμπει εἰς τὰ δώματα αὐτοῦ, οἱ καρδινάλιοι ἐπιστρέφουσιν εἰς τὰ οἰκήματά των, καὶ ὁ ὄχλος διασκορπίζεται, καὶ ἐν ἐκάστη οἰκίᾳ ἡ τράπεζα ἐκ νέου μεγαλοπρεπῶς ἐσκευασμένη ἀναμένει τὴν οἰκογένειαν.

Ε'.

Ἐν Νορβηγίᾳ

Τὸ κυριαρχοῦν αἶσθημα κατὰ τὴν προσέγγισιν τῆς μεγάλης ἐορτῆς εἶνε τὸ τῆς προθύμου καὶ πατριαρχικῆς φιλοξενίας. Οἱ ἔχοντες δίδουσιν εἰς τοὺς μὴ ἔχοντας, ὅπως ἀπάντες ἀνεξαιρέτως μετᾶσχῳσι τῆς γενικῆς χαρᾶς. Τὰ Χριστούγεννα ἐν Νορβηγίᾳ εἶνε πλέον ἢ οἰκογενειακὴ ἑορτὴ, εἶνε ἐορτὴ ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους. Ἡ μέριμνα τῶν Νορβηγῶν ἐκτείνεται καὶ μέχρι τῶν ζώων κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην.

Πρὸς τροφήν τῶν πτηνῶν ἀναρτῶσι σπόρους ὅπουδᾷποτε νομίζουσι κατάλληλον τὴν θέσιν. Ἄλλοτε παρουσιάζον εἰς τὰς ἀγελάδας τὴν τροφήν των λέγοντες:— Νὰ κοιμᾶσαι καλά καὶ νὰ δουλεύης καλά!

Μετὰ τὰς ἐξαιρετικὰς φροντίδας αἴτινες ἐλαμβάνοντο κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην περὶ ἐκλεκτῆς καὶ ἀφθόνου τροφῆς τῶν ζώων, ἤρχετο καὶ ἡ σειρά τῶν ἀνθρώπων. Αἱ γυναῖκες ἠτοίμαζον ἐν τῇ οἰκίᾳ τὸν πολτόν. Οἱ ἄνδρες, πατὴρ καὶ τέκνα ἐπέστρεφον εἰς τὴν οἰκίαν, ἀπέθετον τὰ ὄπλα των, αἴτινα πλειστάκις εἶχον ἐκκενώσει διὰ τὴν τρομᾶξωσι τὰ στοιχεῖα, τὰς μαγίσσας, καὶ πάντα τὰ κακοποιὰ πνεύματα, καὶ ἤρχιζε σιωπηλῶς τὸ γεῦμα. Κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ ἀπηγορεύετο τὸ πτόρνισμα, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἦτο κακὸς οἰωνός· τὸ πτόρνισμα τοῦ πρεσβυτέρου τὴν ἡλικίαν προσήμικαιε τὸν ἐντὸς τοῦ ἔτους θάνατον τοῦ νεωτέρου, ἐκτὸς ἂν ἐπρο-

λάμβανε νὰ κραυγᾶσῃ ταχέως εἰς τῶν συνδαιτημόνων: «Θεὸς φυλάξῃ!»

Τὴν ἐσπέραν πρὸ τοῦ κατακλιθῶσιν, ἡ οἰκοδέσποινα ἐραιπτει ἄλας ἐπὶ τῆς τέφρας τῆς ἐστίας. Καὶ τὴν ἐπαύριον πάντες συνηθορίζοντο, ὄρθρου βαθύς, εἰς τὸν σταῦλον, ἐνθα ἐδαψίλευον εὐχὰς εἰς τὰ ζῶα, ἐνῷ αἱ γυναῖκες διένεμον εἰς αὐτὰ τὴν τροφήν. Μεθ' οὗ ὁ πατὴρ ἐξῆγε ξιφιδιον καὶ κατέφερε δι' αὐτοῦ σταυροειδῆς κτύπημα ἐπὶ τῆς ράχεις ἐκάστου τῶν κτηνῶν. Πάντα ταῦτα ἐτελοῦντο σοβαρότατα, μετὰ πολλῆς ἐπιστημότητος καὶ ἐν ἀκρᾷ σιωπῇ, καθ' ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἐξησφαλίζετο ἡ εὐεξία τῶν κτηνῶν διαρκούντος τοῦ ἔτους.

Περὶ τὸν νὰ προθέσωμεν ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν πᾶσα οἰκογένεια, πτωχὴ ἢ πλουσία συναγεται περὶ τὸ δένδρον τῶν Χριστουγέννων, κατάφυτον, χρυσοποικίλον, καὶ πλήρες δώρων καὶ γλυκισμάτων. Τὸ δένδρον κατέχει σήμερον τὴν πρώτην θέσιν ἐν ταῖς ἀπολαύσεσι τῆς παιδικῆς ἡλικίας παρὰ τὰ χάρισματα αἴτινα φέρει ἡ πρώτη τοῦ ἔτους.

ΤΑΞΕΙΔΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΛΑΝΗΤΗΝ

«ΑΡΗΝ»

(ὑπὸ Camille Flammarion)

ὑπὸ φυσικὴν ἐποψίν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἡ Ἀστρονομία ἔκαμε τοιαύτας κολοσσιακὰς προόδους, ὅποιαι πρὸ 25 ἐτῶν μόλις ἠδύνατό τις νὰ ὀνειρευθῇ. Ἰδίως ἐγένοντο ἀνακαλύψεις ἐπὶ τοῦ πλανῆτου Ἀρεως, ὅστις ἂν καὶ διατελῇ ἡμῖν ἐντελῶς ἀγνωστος ὑπὸ πολλὰς ἰσότητες, ἔχει μεγάλην ὁμοιότητα μετὰ τῆς ἡμετέρας σφαίρας. Τὸ ἔτος εἰς τὸν πλανῆτην «Ἀρην» ἔχει 668 ἡμέρας· αἱ ὥραι τοῦ ἔτους εἶνε κεχωρισμέναι ἀλλήλων ὡς καὶ αἱ ἡμέτεραι, πλὴν ἡ διάρκεια αὐτῶν εἶνε διπλασία τῶν τῶν ἡμετέρου πλανῆτου, δηλαδὴ τὸ ἔαρ ἔχει 191 ἡμέρας, τὸ θέρος 181, τὸ φθινόπωρον 149 καὶ ὁ χειμῶν 147.

Ἡ κατάσταση τῆς ἀτμοσφαιρᾶς εἶνε ὁμοία πρὸς τὴν ἀτμοσφαιρικὴν κατάστασιν τῆς γῆς.

Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Ἀρεως παρουσιάζει τὴν μάλλον ἀξιοπεριεργον εἰκόνα, ἢ ἡμεῖς οἱ κάτοικοι τῆς γῆς μόλις δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν· διακρίνονται ἐπ' αὐτοῦ διάφοροι ἡπειροί, θάλασσαι μετὰ περσίων, νῆσοι, χερσόνησοι, πορθμοί, ἀκρωτήρια, λιμένες καὶ ἐν γένει παρατηρεῖται ἐν αὐτῷ τὸ αὐτὸ ἐξωτερικὸν σχῆμα μετὰ τῆς γῆς.

Ἡ ὄψις τῆς ἐπιφανείας τοῦ πλανῆτου τούτου παρουσιάζει ἀναντιρρήτως ἀσύνηθές τι, ὅσα δὲ μάλλον ἀσχολεῖται τις περὶ τούτου τοσοῦτον αὐξάνει ὁ θαυμασμὸς ὃν αἰσθάνεται ἐρευνῶν καὶ

ἐξετάζων τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. Ὑπάρχουσι στίγματα ζωοῦ χρώματος, αἴτινα φαίνεται ὅτι εἶνε στερεὰ· εἰς διάφορα δὲ μέρη φαίνεται ἡ στερεὰ αὕτη κεκαλυμμένη ὑπὸ χιόνος.

Αἱ γνώμαι τῶν ἀστρονόμων ταυτίζονται ὡς πρὸς τὰ στίγματα ταῦτα αἴτινα παραδέχονται ὅτι ἔχουσι τὸ χρῶμα τοῦ σίτου· ὁμοφώνως δὲ ἀποδέχονται ὅτι δὲν δύναται νὰ εἶνε ἄλλο τι εἰμὴ στερεὰ. Τὸ μάλλον θαυμαστόν εἶνε τὸ σχῆμα τῆς θαλάσσης καὶ τὰ διάφορα σχήματα τὰ παριστῶντα διώρυγας, ὡς ὀνομάζουσιν αὐτάς, αἵτινες εἶνε εὐθείαι καὶ χρησιμεύουσιν ὅπως ἐνώσωσι τὴν μίαν θάλασσαν μετὰ τῆς ἄλλης. Κατὰ τὸ ἔτος 1882 ὁ Schiaparelli ὁ διευθυντὴς τοῦ ἀστεροσκοπείου τοῦ Μιλάνου παρετήρησε τὰ ἐξῆς: Ἐπὶ τοῦ Πλανήτου Ἀρεως διασχίζουσι τὴν στερεὰν γραμμὰς τινες σκοτεινοῦ χρώματος, ἀς ὠνόμασαν διώρυγας (Kanale), ἂν καὶ ἀκριβῶς δὲν γνωρίζομεν ἐτι τί θέλουσιν νὰ παραστήσουν. Τοιαῦται διώρυγες ἐγένοντο ἡμῖν γνωστὰ ὑπὸ διαφόρων ἀστρονόμων ὡς λ.χ. ὑπὸ τοῦ Dawes κατὰ τὸ ἔτος 1864. Περὶ αὐτοῦ ἠσχολήθη ἰδίως ὁ Schiaparelli ἀπὸ τοῦ ἔτους 1867, καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1879 ὑπέδειξε πλέον τῶν ἐξήκοντα. Αἱ γραμμὰς αὐταὶ λαμβάνουσι τὴν ἀρχὴν των ἀπὸ τινος σκοτεινοῦ σημείου ὅπερ ἡμεῖς ὡς θάλασσαν ἀναγνωρίζομεν. Ἡ θέσις αὐτῶν εἶνε σταθερὰ καὶ ἀμετάτρεπτος· τουλάχιστον τοῦτο ἐξήγαγον ἐκ τῶν παρατηρήσεών μου κατὰ τὸ διάστημα τῶν 4½ ἐτῶν· ἐν τῷ μεταξύ ὅμως δὲν ἦσαν πάντοτε ὁμοίαι καὶ ὁραταί. Πόθεν πηγάζει τὸ τελευταῖον; Ἐπὶ τῶν βάσεων τῶν σημερινῶν γνώσεων ἡμῶν δὲν δυνάμεθα νὰ ὀρίσωμεν τοῦτο.

Κατὰ τὸ ἔτος 1879 παρετηρήθη μέγας ἀριθμὸς τοιοῦτων διωρύγων αἵτινες κατὰ τὸ ἔτος 1877 δὲν ἦσαν εἰσέτι ὁραταί.

Κατὰ τὸ ἔτος 1882 παρετηρήθησαν ἄπασαι αἱ μέχρι τοῦδε ὁραταὶ καὶ ἐκτὸς τούτων καὶ τινες ἄλλαι νέαι παρουσιάθησαν. Ἐνίοτε παρουσιάζονται καὶ σκοτεινὰ δυσδιάκριτοι γραμμὰι, ἐνίοτε δὲ, καθαρὰ καὶ τραχεῖαι ὡς χαρακταὶ παρουσιάζονται δὲ αὐταὶ ἄλλοτε εὐθείαι καὶ ἄλλοτε ὑπὸ γωνίαν, ἔχουσι δὲ πλάτος σχεδὸν 2 μοιρῶν κατὰ τὸν χρωματισμὸν ὁμοιάζουσι τὸ θαλάσσιον χρῶμα καθόλου ὅμως ἀνοικτότερον. Ἐκάστη τῶν διωρύγων κατ' ἀμφοτέρας τὰ ἄκρα γίνεταί εἰς θάλασσαν ἢ εἰς ἐτέραν διώρυγα. Οὐδαμοῦ φαίνεται ὅτι αἱ διώρυγες αὐταὶ ῥέουσιν εἰς τὴν ξηράν. Ἀλλὰ καὶ ἕτερον φαινόμενον παρουσιάζεται εἰς ὠρισμένην ὦραν τοῦ ἔτους· χωρίζονται ἢ μάλλον εἰπεῖν διπλασιάζονται αἱ τοιαῦται διώρυγες.

Πολλοὶ τῶν ἀστρονόμων ἠμφισβήτησαν τὴν ὑπαρξίν τῶν τοιοῦτων διωρύγων ἀποδίδοντες τοῦτο εἰς ἀπάτην προερχομένην ἐκ τῶν τηλεσκοπίων τοῦ ἀστεροσκοπείου τοῦ Μιλάνου. Πλεῖ-

στοι ἄλλοι ὅμως ἐξετάσαντες καὶ δι' ἄλλων τηλεσκοπίων βεβαίως τὴν πραγματικὴν ὑπαρξίν τῶν τοιοῦτων διωρύγων καὶ εἶνε βέβαιον ὅτι ὑπάρχουσι οὐχὶ μόνον διώρυγες, ἀλλὰ καὶ θάλασσαι καὶ λίμναι· ἄλλως δὲ ἔλλειψιν ὕδατος πῶς ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ ἀτμοσφαῖρα; Πῶς ἐσχηματίσθησαν αἱ διώρυγες αὐταὶ; Διατί νὰ μὴ ἐκλάβωμεν αὐτάς ὡς ἔργον τῶν κατοίκων τοῦ Ἀρεως; Πῶς φύσις τυφλὴ ἐποίησε τοιαύτας εὐθυτάτας γεωμετρικὰς γραμμὰς;

Αἱ διώρυγες αὐταὶ ἔχουσι τὸ πλάτος σχεδὸν 100 χιλιομέτρων. Οὐδεὶς Σέσωστρις, οὐδεὶς Ναπολέων, οὐδεὶς Λεσσέψ ἠδύνατο νὰ ἀναλάβῃ τοιαύτας ἐργασίας. Ἴσως εἶνε ἔργα χρησιμοποίησεως πρὸς καλλιέργειαν τοῦ ἐδάφους πεποιημένα ὑπὸ εἰρηλικῶν πεπειραμένων καὶ ἐλευθέρων τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας κατοίκων, οἵτινες ἴσως δὲν δαπανῶσιν οὔτε χρόνον οὔτε χρήματα πρὸς ἐνθάρρυσιν τοῦ πολέμου. Ὅλα ταῦτα εἶνε πιθανότητες ἐκάστη δὲ θεωρία δύναται νὰ εἶνε δυνατὴ. Τὸ ἔργον τὸ ὑποτιθέμενον τῶν διωρύγων τούτων εἶνε πολὺ εὐκολώτερον νὰ γίνῃ εἰς τὸν Ἄρην παρὰ εἰς τὴν ἡμετέραν σφαῖραν, διότι κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τεμάχιον γῆς ζυγίζων 1000 χιλιογρ. ἤθελε ζυγίζει ἐπὶ τοῦ Ἀρεως 370 χιλιογρ. τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τῆς ἐλαφροῦς ἀτμοσφαιρᾶς ἣτις ὑπάρχει ἐν τῷ Ἀρει. Κατὰ τὰς παρατηρήσεις τῶν ἀστρονόμων, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους τούτου ἀπεδείχθη ὅτι σπουδαῖαι πλήμυραι ἐλάβον χώραν ἐν τῷ Ἀρει.

Δύο μικρόταται σελήναι στρέφονται περὶ τὸν Ἄρην μετὰ μυθώδους ταχύτητος· ἡ μικρότερα αὐτῶν δὲν εἶνε μεγαλειτέρα τῆς πόλεως τῶν Παρισίων, χρειάζεται δὲ 7½ ὥρας ὅπως κάμῃ τὸν κύκλον τοῦ πλανῆτου Ἀρεως· ἡ δὲ ἄλλη μεγαλειτέρα χρειάζεται 30 ὥρας, ἐν ᾗ ἡμετέρα ὀκνηρὰ σελήνη, ὅπως διατρέξῃ τὴν ὠρισμένην ὁδὸν αὐτῆς χρειάζεται 28 ἡμέρας.

Αἱ τοιαῦται ἀστρονομικὰ ἀνακαλύψεις ἂν καὶ ἀόριστοι αἱ πλεῖστοι μολαταῦτα δύνανται νὰ ἐγείρωσι τὰς σκέψεις ἡμῶν ὅτι ὄχι μόνον ἐν τῇ ἡμετέρᾳ σφαίρᾳ ὑπάρχει ζωὴ καὶ κίνησις, ἀλλ' ὅτι καὶ πλεῖστα ἄλλα οὐράνια σώματα λειτουργοῦσιν ὡς ὁ ἡμέτερος πλανῆτης εἰ καὶ ὑπὸ ἄλλου ὅρου παρὰ τοὺς παρ' ἡμῖν.

(Κατὰ μετάφρασιν Σοφίας Σχ. Νικητῆ).

Ἡ ἀνάμνησις τοῦ παρελθόντος, ἥτοι ἐκείνου τοῦ ὁποῖον ὑπῆρξε καὶ δὲν ὑπάρχει πλέον, δὲν εἶνε ἡ ἀνεύρεσις τῆς πραγματικότητος ἐν τῷ ὄνειρῳ;

Ὁ Θεὸς συγχωρεῖ, ὁ κόσμος λησμονεῖ, ἀλλὰ τὸ κακὸν μένει.

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ

* * Ἡ ἡρώϊς τῆς ἡμέρας ἐν Ναυάρρῳ τοῦ Τεζᾶς εἶνε ἡ Κυρία Χίρς, γυνὴ εἰκοσιεπταετής, ἣτις ἔτεκεν ἕξ τέκνα, τέσσαρα ἄρρενα καὶ δύο θήλεα. Τὰ νεογνὰ χαίρουσιν ἄρκυ ὑγείαν καὶ μόνον εἶνε καθ' ὑπερβολὴν μικρὰ καὶ ἡ μήτηρ δὲ ὑγιαίνει. Καίτοι δὲ ἐβάπτισαν εὐθὺς ταῦτα, ἀλλ' ἠναγκάσθησαν νὰ προσαρτήσωσιν ἐπὶ ἐκάστου καὶ ταινίαν ἰδίου χρώματος, διότι ἄλλως ἀδύνατος καθίσταται ἡ ἀναγνώρισις. Ὁ πατήρ, ἂν ἀληθῶς δὲν εἶνε, φαίνεται ὅμως πολὺ εὐχαριστημένος καὶ ὑπερήφανος, ἐπὶ τῇ ἐκτάκτῳ ταύτῃ γονιμότητι τοῦ οἴκου του.

* * Συνελήφθη ὑπὸ τῆς παρισινῆς ἀστυνομικῆς ἐσχάτως δεξιώτατος κλέπτῃς... σκύλος. Εἶχεν ἐξασκηθῆναι ὑπὸ τοῦ κυρίου του, ὅπως εἰσερχόμενος εἰς ἐμπορικὰ καταστήματα ἀρπάξει ἐκ τῶν ἐκτεθειμένων ὑφασμάτων καὶ πρέπεται εὐθὺς εἰς φυγὴν κομίζων ταῦτα εἰς μέρος ὅπου φυσικὰ περιελάμβανε τὰ κλοπιμαῖα ὁ αὐθέντης του.

* * Ἴταλὸς ἰατρός ἐξετέλεσεν ἐσχάτως ἐν φρενοκομείῳ διάφορα πειράματα περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν χρωμάτων ἐπὶ τῶν φρενοβλαβῶν. Οὕτως ἀσθενῆ πάσχοντα ἐκ φοβερῆς μελαγχολίας καὶ μὴ δεχόμενον οὐδὲ τροφήν, ἐκλείσεν ἐντὸς θαλάμου βεβαμμένου διὰ ζωηροῦ ἐρυθροῦ χρώματος. Μετὰ τρεῖς ὥρας ὁ φρενοπαθὴς κατέστη εὐθυμώτατος καὶ ἐγευματίσει μετὰ πολλῆς ὀρέξεως. Ἐτερον μακρινῶς ἐκλείσεν ἐντὸς κυανοῦ δωματίου. Μετὰ μίαν ὥραν κατέστη οὕτως ἡμερώτατος καὶ προσηνής, ἐνῶ οὐδὲν ἄλλο θεραπευτικὸν μέσον εἶχεν ἰσχύσει πρὸς τοῦτο.

* * Κατὰ τινὰ στατιστικὴν σημείωσιν περὶ τῶν πυρκαϊῶν θεάτρων, ἐκάησαν εἰς τὸ διάστημα τῶν ἑνδεκά πρώτων μηνῶν τοῦ 1888 15 θεάτρα, ὧν 4 ἐν Ἀγγλίῃ, 4 ἐν Β. Ἀμερικῇ, 2 ἐν Βελγίῳ καὶ ἀνά 1 ἐν Γαλλίῃ, Ἰσπανίῃ, Πορτογαλίῃ, Ρωμονίῃ, καὶ Ρωσίῃ.

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙ

Σβυστά, σκοτεινιασμένα,
Χωρὶς φωτιά καὶ λαῦρα,
Μ' ἀντίκρουσαν ἐμένα
Τὰ μάτια σου τὰ μαῦρα.

Τὰ μάτια σου τὰ μαῦρα,
Σβυστά, σκοτεινιασμένα,
Χωρὶς φωτιά καὶ λαῦρα,
Πῶς μ' ἐκαψαν ἐμένα;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΣΚΕΥΕΙΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

Τὸ κακὸν φέρει εἰς τὸ κακόν, ὅπως τὸ καλὸν φέρει εἰς τὸ καλόν.

*

Ἡ συνήθεια καθιστᾷ προσφιλεῖς καὶ αὐτὰς εἶτι τὰς οὐδύνας.

*

Συχνάκις προσφέρομεν εἰς τὸν Θεὸν ὅτι δὲν δυνάμεθα ἡμεῖς νὰ φυλάξωμεν.

*

Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι ἔχοντες τάσιν πρὸς τὸ κακὸν ἐν ᾧ ἐκτιμῶσι τὸ καλόν.

*

Ἡ ἐγκατάλειψις εἶνε ὀλιγώτερον σκληρὰ ἢ ἡ ἀπώλεια.

*

Οἱ ἰσχυροὶ χαρακτῆρες νικῶσι τὸν πειρασμόν· δὲν τὸν ἀποφεύγουν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὰ ὄσπᾶ τοῦ Βολταίρου.

Διηγούνται ὠραῖον ἀνέκδοτον περὶ τῶν ὄσπῶν τοῦ Βολταίρου.

Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1789 τὰ ὄσπᾶ τοῦ μεγάλου φιλοσόφου, ἐνὸς τῶν προδρόμων τῆς μεγάλης ἐκείνης μεταβολῆς, ἀνεκομίσθησαν μετὰ πομπῆς εἰς τὸ Πάνθεον. Ὅταν κατόπιεν τὸ κτίριον, ἀπὸ ναοῦ τῆς δόξης, ἀπεδόθη πάλιν εἰς τὴν καθολικὴν λατρείαν, ὑπεράγαγον τινες ζηλωταὶ διεμαρτύροντο ὅτι ἡ κόνις τοῦ ἀθείου Βολταίρου ἐμίαινε τὸν ἱερὸν ναόν.

Ἡ λύσις τοῦ ζητήματος ἀνετέθη εἰς τὸν Λουδοβίκον III', ὅστις ἀπεράνθη εὐφυσίως:

— Μὴν τύχη καὶ ἐνδιώξετε τὰ ὄσπᾶ ἀπὸ τὸ Πάνθεον. Νὰ ἀφήσητε τὸν Βολταίρον ἐκεῖ ὅπου εὐρίσκειται. Ἡ μεγαλειτέρα του τιμωρία εἶνε ν' ἀκούῃ κάθε πρῶτ' καὶ ἀπὸ μίαν λειτουργίαν.

Ἐν τούτοις βάρβαροι φανατικοὶ μετὰ ἑνὸς αἰῶνα διεσκόρπισαν τὴν κόνιν τοῦ μεγαλοφυοῦς φιλοσόφου εἰς τὸν ἀέρα!

Προσόντα δωματίου.

— Λοιπὸν αὐτὸ τὸ δωμάτιον μὲ τὰ ἐπιπλά του μ' ἀρέσει· καὶ τὸ θέλω, ἀλλὰ τόσο ποῦ ζητᾷτε εἶνε ἀκριβᾶ.

— Δὲν εἶνε καθόλου ἀκριβὰ, κύριε, τέτοιο δωμάτιον, καλὰ ἐπιπλά, καὶ χώρια ποῦ θὰ διασκεδάσετε καὶ μὲ τὸ πιάνο...

— Μὰ ποῦ εἶνε τὸ πιάνο; κυρὰ Σταμάταινα, ἐγὼ δὲν τὸ βλέπω.

— Δὲν λέω ἐδῶ... εἶνε ἑστάντικρονὸ σπίτι ποῦ παίζει μὴ δασκάλᾳ ὄχι καὶ καλλίτερα.

Ἐλλειψις ἐκτιμῆσεως.

— Δὲν τὸν ἐκτιμῶ καθόλου αὐτὸν τὸν καθηγητὴν τῶν λατινικῶν.

— Τὸ παρατήρησα εἰς τὰς ἐξετάσεις· δὲν κατεδέχθηκες οὔτε νὰ τοῦ ἀποκριθῆς εἰς ὅ,τι σ' ἐρώτησα.